

မျှတသော ဘဏ္ဍာငွေများ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုများ လျှော့ချရေးအတွက် အခွန်နှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှု အသုံးစရိတ်များမှတစ်ဆင့် အထောက်အကူပြုခြင်း

Oxfam in Myanmar နှင့် ActionAid Myanmar တို့မှ ထုတ်ပြန်သော မူဝါဒစာတမ်း
 ဩဂုတ်၊ ၂၀၂၀။
 စာတမ်းရေးသားသူ - Sebastian Sahla နှင့် Alison Kent တို့မှ ရေးသားသည်။

အဓိကအချက်များ

- ▶ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်ရရှိမှုအနည်းဆုံး နိုင်ငံများအနက်မှ တစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ အခွန်ရရှိမှု နည်းပါးခြင်းကြောင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာ ကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု အနည်းမျှသာ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်မှာ ကြာရှည်ခဲ့ပြီဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် အခွန်ရရှိမှု နည်းပါးခြင်းက မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးရည်မှန်းချက်များအတွက် အတားအဆီး ဖြစ်စေပါသည်။
- ▶ အစိုးရ၏ ရငွေများသည် ကြီးမားသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းစုများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေး အဖွဲ့အစည်းများ အပေါ်တွင် မှီခိုနေရပါသည်။ သို့သော်လည်း အားနည်းသော အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်မှု၊ အခွန်ရှောင်ခြင်းများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေမှု၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လိုသည်ထက်ပို၍ အခွန်လျှော့ပေါ့ပေးနေမှုများသည် ရှိသင့်သည့် အခွန်ကောက်ခံနိုင်မှု ပမာဏကို ပိုမိုနည်းပါးစေပါသည်။ ယင်းသည် အချမ်းသာဆုံးသော လူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ ပေးဆောင်ရမည့် မျှတသောအခွန်များကို မပေးဆောင်ရသည့် တရားမျှတမှုမရှိသော စနစ်တစ်ခုကို ဖန်တီးနေပါသည်။
- ▶ အခွန်ကဏ္ဍရှိ အရေးကြီးသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို စတင် အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး ဖြစ်သော်လည်း အစိုးရအနေဖြင့် လုံလောက်သော အခွန်ငွေများ ကောက်ခံရရှိနိုင်ရန်အတွက် ပိုမိုရည်မှန်းချက် ပြင်းပြ၍ ထိရောက်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ထပ်မံလုပ်ဆောင်ရန် အရေးတကြီး လိုအပ်လျက်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ အချမ်းသာဆုံးသော ထိပ်ပိုင်းမှသူများသည် ၎င်းတို့ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်များကို မျှတစွာ ပေးဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ထို့နောက် အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှရရှိသော ဘဏ္ဍာငွေများကို ပြည်သူ့ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ ပိုမိုအားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း အပါအဝင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု တိုက်ဖျက်ရန်နှင့် သာတူညီမျှမှုရှိသော ပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ် ဖန်တီးရန် ဆောင်ရွက်ရသော စီမံကိန်းများ အတွက် အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။
- ▶ COVID-19 ကပ်ရောဂါ ကျရောက်နေသည့်ကာလတွင် အခွန်ဆိုင်ရာမျှတမှု တိုးတက်လာစေသော အစီအမံများ၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှု၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေး ကဏ္ဍများ အပါအဝင် မရှိမဖြစ် လိုအပ်သော ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အသုံးစရိတ်များကို ပိုမိုအားကောင်းခိုင်မာစွာ သုံးစွဲလာနိုင်စေမည့် အစီအမံများ ချမှတ်ခြင်းဖြင့် ကျား၊ မရေးရာ ဂျန်ဒါနှင့် မတူကွဲပြားသော အခြေအနေ လိုအပ်ချက် ရှိသူများကို အလေးပေးပြီး တန်းတူညီမျှသော ပြန်လည်နာလန်ထူမှုကို အထောက်အကူ ပြုနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုအစီအမံများသည် ယခုအချိန်တွင် ယခင်ကာလများထက်ပို၍ အရေးပါလာမည် ဖြစ်ပါသည်။

မာတိကာ

အနှစ်ချုပ်	၁
၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်မူဝါဒနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု	၂
၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်းအား ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း	၆
၃။ ထိရောက်သော အခွန်မူဝါဒနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍရှိ အဓိကအတားအဆီးများ	၁၃
၄။ အကြံပြုချက်များ	၁၇
ကိုးကားထားသောစာတမ်းများ	၂၂

အနစ်ချုပ်

မြန်မာနိုင်ငံသည် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များအတွင်း သိသာထင်ရှားသော နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အပြောင်းအလဲများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ၂၀၁၁ခုနှစ်မှစတင်ခဲ့သော ကျယ်ပြန့်သည့် မူဝါဒရေးရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများတွင် ပိုမိုအားကောင်းသော အရပ်သားအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲသွားခြင်း၊ သတင်းလွတ်လပ်ခွင့် ပိုမိုရရှိလာခြင်း၊ နိုင်ငံခြားရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုဥပဒေ ပြောင်းလဲလာခြင်းနှင့် ငွေကြေးလဲလှယ်နှုန်း ပြောင်းလဲလာခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်သည်။ ထိုပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများသည် အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော စီးပွားရေးတိုးတက်မှုနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချရေး ကဏ္ဍများတွင် တိုးတက်မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာစေခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း ဆယ်စုနှစ်များစွာကြာမြင့်ခဲ့သော စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်နှင့် စီးပွားရေးစီမံခန့်ခွဲမှုဆိုင်ရာ အားနည်းချက်များ၏ အမွေများလည်း ကျန်ရစ်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်ရရှိမှုအနည်းဆုံး နိုင်ငံများအနက်မှ တစ်နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ အခွန်ရရှိမှုနည်းပါးခြင်းကြောင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအနည်းမျှသာ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်မှာ ကြာရှည်ခဲ့ပြီ ဖြစ်ပါသည်။ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန်အတွက် အစိုးရအနေဖြင့် ဘဏ္ဍာငွေများကို ပိုမိုရှာဖွေရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ထိုဘဏ္ဍာငွေများကို ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုများ တိုက်ဖျက်ရေး ဆိုင်ရာအစီအမံများတွင် သုံးစွဲရန်လိုအပ်ပါသည်။

COVID-19 ကပ်ရောဂါကျရောက်နေစဉ်ကာလတွင် အိမ်ထောင်စုများအနေဖြင့် ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးနှင့် ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်လာသည့် လတ်တလောကြုံတွေ့ရသော ရိုက်ခတ်မှုများနှင့် ရေရှည်စီးပွားရေး အကျိုးသက်ရောက်မှုများကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရသည့် အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများ ပိုမိုအားကောင်းလာရေးနှင့် အစီအမံများ လိုအပ်နေကြောင်း အလွန်သိသာထင်ရှားလာပါသည်။ အစောပိုင်း လေ့လာသုံးသပ်မှုများအရ လယ်သမားများ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအပေါ် အစားပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိ အလုပ်အကိုင်ကဏ္ဍ (informal sector) မှ လုပ်သားများသည် COVID-19 ၏ စီးပွားရေးအရ ရိုက်ခတ်မှုများကို ဆိုးရွားစွာ ခံစားရသောအစုအဖွဲ့အချို့တွင် ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် အဆင်းရဲဆုံး နိုင်ငံအချို့တွင် ဝင်ငွေပိုမိုကျဆင်းသွားသည်နှင့်အမျှ ရှိနေဆဲ မညီမျှမှုများကို ပိုမိုနက်ရှိုင်းသွားစေမည့် အလားအလာပင်ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအချိန်သည် COVID-19 စီးပွားရေးထိခိုက်မှုသက်သာရေးစီမံချက်(CERP) မှတစ်ဆင့် ပိုမိုသာတူညီမှုသော COVID-19 ထိခိုက်မှု သက်သာရေးနှင့် ပြန်လည်ထူထောင်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များက ထောက်ပံ့ပေးနိုင်ရေးနှင့် ပိုမိုမျှတပြီး ကြံ့ကြံ့ခံနိုင်စွမ်းရှိသည့် စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ရပ် ပေါ်ထွက်လာရေးတို့အတွက် ပြည်သူ့ဘဏ္ဍာစီမံခန့်ခွဲမှု မူဝါဒနည်းလမ်းများဖြစ်သည့် အခွန်ကောက်ခံခြင်း၊ အရအသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်းရေးဆွဲခြင်းတို့ကို အချက်အချာပြု၍ အလေးထားဆောင်ရွက်ကြရမည့် အချိန်ဖြစ်ပါသည်။

ယခု မူဝါဒစာတမ်းအနစ်ချုပ်တွင် ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ပင် မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း တို့ထံမှ ရရှိသော အခွန်ငွေများသည် အလွန်နည်းပါးပါသည်။ အစိုးရဘဏ္ဍာငွေများသည် ကုမ္ပဏီကြီးများမှရရှိသော အခွန်ငွေများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ လွှဲပြောင်းငွေများအပေါ်တွင် ကြီးမားစွာ မှီခိုနေရပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ လွှဲပြောင်းငွေများသည် ပုံသေမဟုတ်ဘဲ ပြောင်းလဲမှုများရှိပြီး ပမာဏသည်လည်း ကျဆင်းလျက်ရှိကာ တာဝန်ခံမှုအပိုင်းတွင်လည်း အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိပါသည်။

အခွန်ကဏ္ဍတွင် ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းစဉ်များကို စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီးဖြစ်သော်လည်းထပ်မံဆောင်ရွက်ဖွယ်ရာ များလည်း ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။ ယင်းတို့တွင် အခွန်ကောက်ခံရာ၌ ပိုမိုထိရောက်မှုရှိလာစေရန် အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို ခေတ်နှင့်အညီ ပြောင်းလဲခြင်း၊ အခွန်စနစ် သက်ဝင်မှုရှိလာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ပိုမိုစွမ်းဆောင်လာနိုင်စေခြင်းနှင့် လက်ရှိတွင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည့် အခွန်တိမ်းရှောင်မှုများအား ကန့်သတ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အခွန်ကို အလွန်အမင်းလျော့ပေါ့ပေးခြင်းသည် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုလုပ်ငန်းကြီးများထံမှရရှိသော အခွန်ငွေများကို လျော့နည်းစေသကဲ့သို့ အခွန်လွတ်ငြိမ်းခွင့်များသည်လည်း ရှင်းလင်းပြတ်သားသော အကျိုးရလဒ်များကို မပြသနိုင်ဘဲ၊ လေးစားလိုက်နာမှုမရှိသူများကို အကျိုးဖြစ်ထွန်းသွားစေနိုင်သည့် အန္တရာယ်လည်းရှိပါသည်။ အရေးကြီးသည့် အချက်မှာ အခွန်စနစ်ရှိ လိုအပ်သော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်နေသည့် တစ်ပြိုင်တည်းမှာပင်

အစိုးရအနေဖြင့် ကောက်ခံရရှိသော ရငွေများကိုလည်း ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးအစီအမံများတွင် ပိုမိုထည့်သွင်းအသုံးပြုသွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ မရှိမဖြစ် ဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများတွင် ဒေသတွင်းရှိနိုင်ငံများ၊ နိုင်ငံတကာရှိ နိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါက ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲမှုနှုန်းသည် နိမ့်ကျလျက် ရှိနေပါသေးသည်။

တိုးတက်မှုများကို ကြည့်မည်ဆိုပါက စီမံကိန်းများရေးဆွဲခြင်း၊ အရအသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းများ ရေးဆွဲခြင်းကဏ္ဍများ တွင် "အောက်ခြေမှ အထက်သို့ စီမံကိန်းရေးဆွဲတင်ပြခြင်း" နည်းလမ်းများကို ပိုမိုအသုံးပြုလာပြီး၊ ပို၍ပွင့်လင်းမြင်သာမှု ရှိလာပါသည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံသည် အခွန်များကို ထိရောက်စွာ ကောက်ခံရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ထို့ပြင် ငွေကြေးအချမ်းသာဆုံးထိပ်ပိုင်းမှသူများက ၎င်းတို့ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ဝေစုကို မျှတစွာပေးဆောင်ရန် တိကျစွာ ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ကာ၊ အသုံးစရိတ်များ သုံးစွဲရာတွင်လည်း လူမှုအသိုက်အဝန်းအားလုံးအတွက် ထင်သာမြင်သာ ရှိသည့် အကျိုးရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်လာစေမည့် နည်းလမ်းများဖြင့် သုံးစွဲရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုရည်မှန်းချက်များကို အောင်မြင် စေရန်အတွက်မှာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးလုပ်ငန်းများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရအနေ ဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍကို ခေတ်မီနည်းလမ်းများဖြင့် ပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပြီး၊ အခွန် တိမ်းရှောင်သော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများအတွက် အခွန်အလမ်းများကိုလည်း ကန့်သတ်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ အနေဖြင့် အခွန်မက်လုံးပေးခြင်းများ၊ အခွန်လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးခြင်းများကို ပြန်လည်စဉ်းစားသင့်ပါသည်။ အခွန်မူဝါဒ များနှင့်စပ်လျဉ်း၍ နှုန်းတိုးအခွန်စနစ် (အခွန်စည်းကြပ်နိုင်သည့်ပမာဏ တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ တိုးမြှင့်ပေးဆောင်ရ သော အခွန်စနစ်) ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်မည့် နည်းလမ်းများကို စဉ်းစားသင့်ပြီး နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို လည်း ကြီးကြပ်သင့်ပါသည်။ အစိုးရက ကောက်ခံသည့် အခွန်ရငွေများအား မည်သို့အသုံးပြုသည်ကို အများပြည်သူ သိရှိနိုင်ရန်အတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် အများပြည်သူပါဝင်စေခြင်း၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်း နှင့် ပိုမိုကောင်းမွန်သော ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းတို့အကြား ချိတ်ဆက်မှုကို ရှင်းလင်းစွာတင်ပြခြင်းတို့ဖြင့် အခွန်ပေးဆောင်သော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ်ကို ဖန်တီးရန်လိုအပ်ပါသည်။ ပိုမိုမျှတမှုရှိသောအခွန်စနစ်သို့ ကူးပြောင်း ခြင်းနှင့် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများတွင် ဘဏ္ဍာငွေပိုမိုသုံးစွဲပေးခြင်းတို့သည် ကျား၊မရေးရာ ဂျန်ဒါအခြေပြု မညီမျှမှုများအပါအဝင် လူမှုရေးဆိုင်ရာမညီမျှမှုများကို တိုက်ဖျက်ရာတွင် အဓိကကျသကဲ့" မည်သူ့ကို မျှ ချန်လှပ်မထားရေးမူဝါဒ"ကို သေချာစွာ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင်လည်း အရေးကြီးလာမည် ဖြစ်ပါသည်။

ယခုမူဝါဒစာတမ်းအနှစ်ချုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နိုင်ငံတကာရှိအခွန်ကဏ္ဍမှ ကိစ္စရပ်များကို လေ့လာထားသည့် စာတမ်းများ၊ အစိုးရ၏ အခွန်ကဏ္ဍဆိုင်ရာ အကြံပေးပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ကုမ္ပဏီများ၊ အခွန်ကဏ္ဍတွင် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက် လျက်ရှိသော သုတေသနအခြေပြုအကြံပေးအဖွဲ့များနှင့် အရပ်ဖက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များအပါ အဝင် ကျွမ်းကျင်သူများနှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ် နှစ်ကုန်ပိုင်းတွင် ပြုလုပ်ခဲ့သော တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအပေါ်တွင် အခြေခံထား ပါသည်။ အခန်း (၁) တွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု အဆုံးသတ်ရေးနှင့် မညီမျှမှုများ (အထူးသဖြင့် အမျိုးသမီးများနှင့် အမျိုးသားများ အကြားရှိ မညီမျှမှုများ) တိုက်ဖျက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုများတွင် အခွန်ကဏ္ဍ၏ အရေးကြီးမှုကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း (၂) တွင် မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်ကောက်ခံခြင်းစနစ်ကို ခြုံငုံသုံးသပ်ထားပြီး၊ အစိုးရအနေဖြင့် အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ် ချက်များ မည်သို့ချမှတ်သည်ကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း (၃) တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အစိုးရ၏ အခွန်ရငွေများနည်းပါး ရခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းအရင်းများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ အခန်း (၄) တွင် ဖော်ပြပါစိန်ခေါ်မှုများအား မည်သို့ ကျော်လွှားနိုင်မည်ကို အကြံပြုထားပါသည်။

၁။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်မူဝါဒနှင့် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေး အပြောင်းအလဲများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေစဉ်တွင် မညီမျှမှုများနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်ရန် အရေးကြီးလာပါသည်။ ယခုအခန်းတွင် ထိရောက်သော နှုန်းတိုးအခွန်စနစ်၏ အရေးပါခြင်း အကြောင်းအရင်းများနှင့် ယင်းကဏ္ဍသည် အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာ မျှော်မှန်းချက်များနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်သည်တို့ကို ဖော်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

မညီမျှမှုနှင့်ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် အခွန်ကောက်ခံခြင်းက အဘယ်ကြောင့် အရေးပါရသနည်း။

များမကြာမီနှစ်များအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံသည် ကြီးမားသော အပြောင်းအလဲများကို ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။ ၂၀၀၅ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၇ ခုနှစ်များအတွင်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှရှိ အလျင်မြန်ဆုံး တိုးတက်မှုနှုန်းကို ရရှိခဲ့သည့် နိုင်ငံဖြစ်ပါသည်။ ထိုကာလအတွင်းမှာပင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှုန်းသည် ထက်ဝက်ခန့် လျော့ကျသွားခဲ့ပါသည်။^၁ မြန်မာနိုင်ငံသည် စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးပန်းတိုင်များဆီသို့ ဦးတည်ကာ တိုးတက်မှုများ ရရှိစေရန် ဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းသို့ဆောင်ရွက်ရာ၌ ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးညွှန်းကိန်းများတွင် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများထက် အနည်းငယ် သာလွန်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။^၂

သို့သော်လည်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သော စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၊ စီးပွားရေးကဏ္ဍရှိ စီမံခန့်ခွဲမှု လိုအပ်ချက်များနှင့် နိုင်ငံတကာနှင့် ဆက်သွယ်မှုပြတ်တောက်ခဲ့ခြင်းများ၏ အမွေများလည်း ကျန်ရစ်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ လိုအပ်လျက်ရှိပြီး၊ နိုင်ငံသားများအား လျှပ်စစ်မီး ပေးဝေနိုင်မှု၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ တည်ဆောက်ပေးနိုင်မှုတို့တွင်လည်း ဒေသတွင်းနိုင်ငံများထက် များစွာနောက်ကျလျက်ရှိပါသည်။^၃ တိုးတက်မှုများရှိလာသော်လည်း လူဦးရေ၏ ၆၀%ခန့်သည် ဆင်းရဲနွမ်းပါးစွာ သို့မဟုတ် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုများကြောင့်အောက်သို့ ကျရောက်လုနီးပါး အနေအထားတွင် နေထိုင်နေကြရပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ လုပ်သားအင်အား၏ ၈၃ ရာခိုင်နှုန်းမှာ စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိအလုပ်အကိုင်ကဏ္ဍ (informal sector) တွင် ရှိနေကြပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ လုပ်သားအင်အားအများစုမှာ လူမှုရေးအကာအကွယ်များကို မရရှိကြဘဲ၊ မညီမျှမှုများသည်လည်း ကြီးကြီးမားမား တည်ရှိနေဆဲဖြစ်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြို့ပြနှင့် ကျေးလက် ဒေသများကြားတွင် ဖြစ်ပေါ်နေပါသည်။^၄

အဆိုပါ ရှိနေဆဲစိန်ခေါ်မှုများသည် COVID-19 ကပ်ရောဂါကျရောက်နေစဉ်တွင် သက်သာရေးစီမံချက်များအတွင်း ပိုမို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်လာသည့်အချက်များ ဖြစ်ပါသည်။ အစောပိုင်းလေ့လာသုံးသပ်မှုများအရ လယ်သမားများ၊ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအပါအဝင် စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိ အလုပ်အကိုင်ကဏ္ဍမှ လုပ်သားများသည် COVID-19 ၏ စီးပွားရေးအရရှိတ်ခတ်မှုများကို ဆိုးရွားစွာခံစားရသော အစုအဖွဲ့အချို့တွင်ပါဝင်ပါသည်။ ယင်းကဲ့သို့ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် အဆင်း ရဲဆုံးနိုင်ငံအချို့တွင် ဝင်ငွေပိုမိုကျဆင်းသွားသည်နှင့်အမျှ ရှိနေဆဲမညီမျှမှုများကို ပိုမို နက်ရှိုင်းသွားစေမည့် အလားအလာပင် ဖြစ်ပါသည်။ ကပ်ရောဂါကြောင့် ဝင်ငွေရရှိမှု သိသိသာသာဆုံးရှုံးသွားပြီး စုဆောင်းငွေမရှိသည့် အိမ်ထောင်စုအများအပြားသည် အစားအသောက်ဝယ်ယူစားသုံးမှု လျော့ချခြင်းများ လုပ်ဆောင်ကြရသည်ကို သုတေသနပြုချက်များအရသိရပါသည်။ ဤသည်တို့ကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့် အခြားသော အထောက်အကူပြုအစီအမံများ၊ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းနိုင်သည့် နည်းလမ်းများ မရှိခြင်းကို ထင်ဟပ်လျက်ရှိပါသည်။^၅ ကပ်ရောဂါ၏ စီးပွားရေးအပေါ် သက်ရောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ အထက်ဖော်ပြပါ ကနဦးရှုထောင့်များအရ ကြည့်လျှင်ပင် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများကို ပြည့်ဝစွာ လက်လှမ်းမီနိုင်ရေးနှင့် ခိုင်မာအားကောင်းသော အထောက်အကူပြု အစီအမံများ ဆောင်ရွက်ပေးရေးတို့ အရေးတကြီး လိုအပ်လျက်ရှိကြောင်း ထင်ရှားနေပါသည်။

နိုင်ငံတွင် လိုအပ်လျက်ရှိသော လူမှုရေးအထောက်အကူပြုအစီအမံများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲရန်၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် အဓိကအကျဆုံးသောနည်းလမ်းမှာ မျှတသော အခွန်စနစ် ကျင့်သုံးရန် ဖြစ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုအသုံးစရိတ်များကို ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုအစီအမံများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် အစိုးရ၏ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုအသုံးစရိတ်နှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု လျော့ချခြင်းတို့ အကြားတွင် ခိုင်မာသော ချိတ်ဆက်မှုများရှိသည်ကို သုတေသနပြုချက်များအရသိရပါသည်။^၆ ဤအချက်မှာ ကျား၊မရေးရာ ဂျွန်ဒါမညီမျှမှုများကိုတိုက်ဖျက်ရာတွင် အထူးအရေးပါသည်။ ပြည်သူ့ကျန်းမာရေးစနစ်၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများသည် အမျိုးသမီးများ လုပ်ကိုင်ရသော အခကြေးငွေမရရှိသည့် အိမ်မှုကိစ္စဝန်ထုပ်များကိုလျော့ချပေးနိုင်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည်

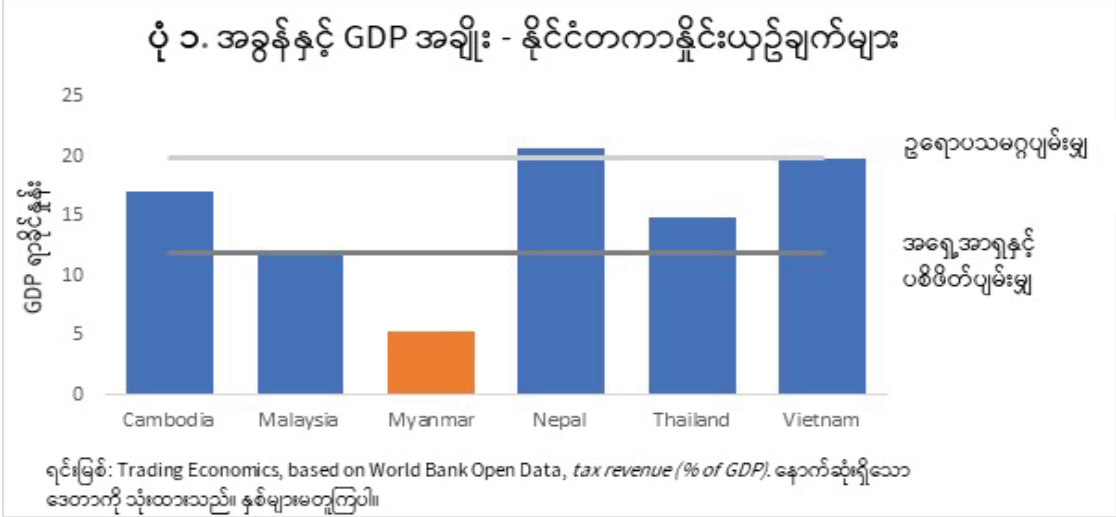
ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများကို ပိုမိုအသုံးပြုရသည်ဖြစ်၍ အဆိုပါဝန်ဆောင်မှုများမှ အကျိုးကျေးဇူးများကို ပိုမိုခံစားရမည်ဖြစ်ပါသည်။⁷

အခွန်စနစ်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ထားသည့်ပုံစံနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်ရေးစနစ် တည်ဆောက်ထားမှုပုံစံတို့သည် အခွန်စနစ်က မညီမျှမှုများကို လျော့ချရာတွင် အရေးပါလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ငွေကြေးချမ်းသာသူများသည် ဆင်းရဲသူများထက်ပို၍ အခွန်ဝန်ကို ထမ်းဆောင်သင့်ပါသည်။ စီးပွားရေးမညီမျှမှုများ ဆိုးရွားစွာ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းက ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုကို လျော့ချရန် ပိုမိုခက်ခဲစေပါသည်။ နှုန်းတိုးခွန်စနစ် ကျင့်သုံးခြင်းဖြင့် ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုများကို ပြန်လည်ဖြန့်ခွဲပေးနိုင်မည်ဖြစ်ကာ ဝင်ငွေနည်းပါးစွာရရှိသူများသည် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်နှင့် ၎င်းတို့၏ မိသားစုများကို ပိုမိုကောင်းမွန်စွာ ထောက်ပံ့ပေးလာနိုင်ခြင်း၊ ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင် ပိုင်ဆိုင်မှုပစ္စည်းများကို စုဆောင်းခြင်းနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုမှ ရုန်းထွက်ခြင်းတို့ကို လုပ်ဆောင်လာနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အတူပင် အခွန်မူဝါဒသည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို နှိုးဆွပေးခြင်း၊ အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးခြင်း၊ အခွန်ထမ်းပြည်သူများနှင့် အစိုးရတို့၏ အကျိုးစီးပွားများ အကြား ဟန်ချက်ညီစေခြင်းတို့၏ အရေးပါမှုများကို မီးမောင်းထိုးပြရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။⁸

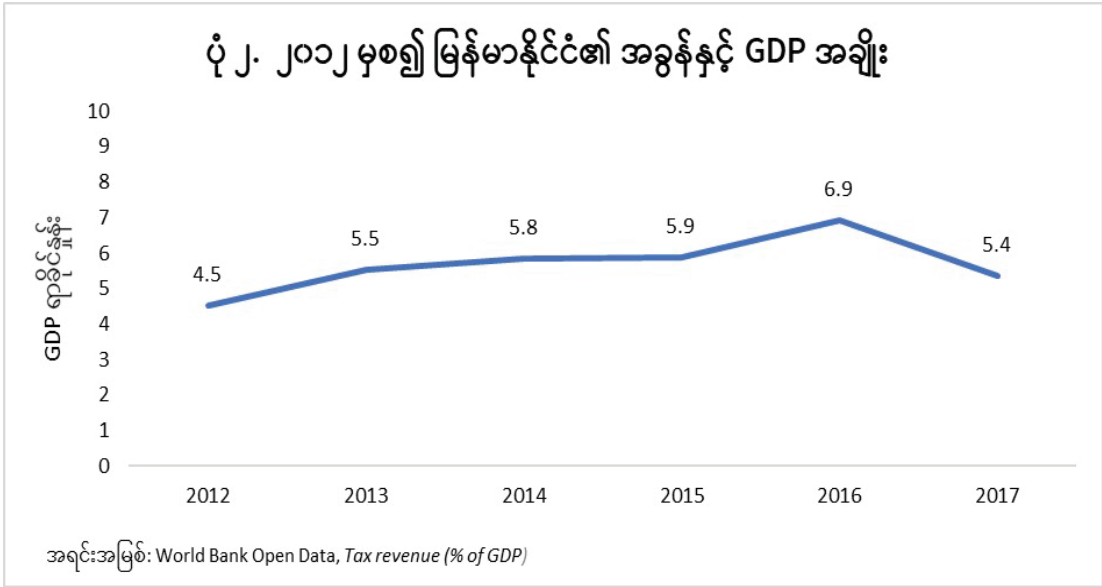
အခွန်ကောက်ခံခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) နှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်နေပါသနည်း။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ မဟာဗျူဟာကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (MSDP) တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ MSDP ကို မဟာဗျူဟာမဏ္ဍိုင်သုံးခုဖြစ်သော ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် တည်ငြိမ်မှု၊ သာယာဝပြောမှုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ ပြည်သူများနှင့် ကမ္ဘာမြေဟူသော မဏ္ဍိုင်များဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ MSDP တွင် အစိုးရ၏ မူဝါဒရေးရာ ဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်မှုများကို လမ်းညွှန်ပေးရန်အတွက် မဟာဗျူဟာလုပ်ငန်းစဉ် ၂၅၀ ကျော်ပါဝင်ပါသည်။

MSDP သည် ကျယ်ပြန့်၍ ရည်ရွယ်ချက်ကြီးမားသော မဟာဗျူဟာစီမံကိန်းတစ်ရပ် ဖြစ်ပြီး၊ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်နိုင်ရေးအတွက် ပြောင်းလဲဖော်ဆောင်ပေးနိုင်မည့် အစီအမံများ ပါဝင်ပါသည်။ မဟာဗျူဟာပန်းတိုင် ၄ တွင် လူစွမ်းအားအရင်းအမြစ်နှင့် လူမှုဘဝဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ ဖြစ်သည့် ပညာရေးကဏ္ဍ၊ ကျန်းမာရေးကဏ္ဍနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍတို့အား မြှင့်တင်သည့်ပြဌာန်းချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ MSDP သည် မညီမျှမှုများကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက်လည်း အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ အားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သည့် ဦးတည်ချက်များဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာတစ်ခုမှာ ကျား၊မ ရေးရာ ဂျန်ဒါကဏ္ဍတွင် စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်း၊ သာတူညီမျှမှုရှိစေခြင်းနှင့် အားလုံးပါဝင်စေခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ရန် ကတိကဝတ်ပြုထားခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။⁹

သို့သော်လည်း ဖော်ပြပါ ပန်းတိုင်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေ လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေသုံးစွဲခြင်းနှင့် အစိုးရ၏ ဖွံ့ဖြိုးရေးစီမံကိန်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည့် လိုအပ်ချက်များအကြား ကွာဟချက်တစ်ခု ရှိပါသည်။¹⁰ မြန်မာနိုင်ငံသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်နှင့် ဂျီဒီပီအချိုး အနိမ့်ဆုံး နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည် (ပုံ -၁ တွင်ရှု)။ ထိုအချိုးသည် ပြီးခဲ့သည့်နှစ်များအတွင်း ဆက်လက်ကျဆင်းနေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။(ပုံ-၂ တွင်ရှု)¹¹။

MSDP သည် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှု တိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းများ လုပ်ဆောင်ရာတွင် ဘဏ္ဍာငွေ သုံးစွဲရန်အတွက် အခွန်တိုးတက်ကောက်ခံရန် အရေးပါကြောင်းကို အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်အား ခေတ်မီစေရန် အဆင့်မြှင့်တင်ခြင်း၊ အခွန်ဥပဒေများကို ပြင်ဆင်ခြင်း၊ အကတိလိုက်စားမှု တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းများကို အားကောင်းခိုင်မာလာစေခြင်းနှင့် အခွန်ရှောင်ခြင်းအား တိုက်ဖျက်ရေးဆိုင်ရာ အစီအမံများ စသည်တို့အပါအဝင် အခွန်ဆိုင်ရာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး စီမံချက်များကို MSDP တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။¹²

ထို့ပြင် အခွန်ရငွေများ တိုးတက်ရရှိလာခြင်းသည်သာလျှင် ပန်းတိုင်မဟုတ်သည်ကိုလည်း MSDP က အသိအမှတ်ပြုထားပါသည်။ အစိုးရက ရငွေများကို မည်သည်တို့အတွက် အသုံးပြုလိုက်သည်ဟူသော အချက်က အဓိကကျပါသည်။ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းများရေးဆွဲခြင်းတို့ ဆောင်ရွက်သည့်အခါ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိစေရန်နှင့် အားလုံးပါဝင်နိုင်မှုရှိစေရန်တို့ကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြထားပါသည်။ ယင်းအထဲတွင် အစိုးရဌာနအသီးသီးတို့၌ ကျား၊မရေးရာ အလေးပေးသော အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းကို ပေါင်းစပ်ထည့်သွင်းမည့် ရည်ရွယ်ချက်လည်း ပါဝင်သည်။¹³

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုများကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် MSDP က မူဘောင်တစ်ရပ်ကို ချမှတ်ပေးထားပါသည်။ အဆိုပါ ရည်မှန်းချက်များ အောင်မြင်ရန်မှာ အစိုးရ၏ အခွန်ရငွေများသည် မျှတပြီး သာတူညီမျှရှိသည့် ပုံစံဖြင့် တိုးတက်ရရှိလာမှုနှင့် အခွန်ရငွေများကို ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများတွင် တိုးတက်သုံးစွဲမှုတို့အပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။

၂။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အခွန်ကောက်ခံခြင်း နှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ ငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းအား ခြုံငုံသုံးသပ်ခြင်း

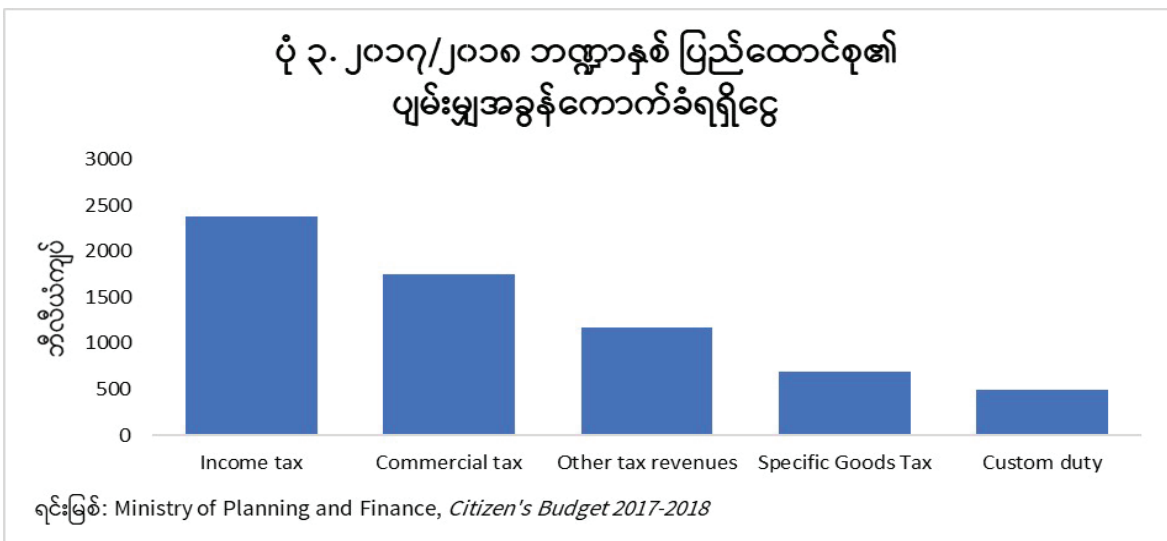
မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ရငွေများမှာ ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ပေးဆောင်သော ငွေများ အပေါ်တွင် ကြီးမားစွာ မှီခိုနေရပါသည်။ အခွန်ပေးဆောင်မှုအပိုင်းတွင်လည်း ကုမ္ပဏီကြီးများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်း တို့သည် လိုက်နာမှု အားနည်းကြသည့်အတွက် ကမ္ဘာပေါ်တွင် အခွန်ရငွေ အနည်းဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်နေရပါသည်။ ဤအချက် က ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံနိုင်မည့် ဘဏ္ဍာငွေပမာဏကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေ ပါသည်။ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင် အသုံးစရိတ်များ တိုးတက်လာသော်လည်း ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ နှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက နည်းပါးလျက် ရှိနေပါသေးသည်။ အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်များအား အသုံးပြုမည့်နည်းလမ်းများနှင့် စပ် လျဉ်းသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် အများပြည်သူပါဝင်နိုင်သော အခွင့်အလမ်းများမှာလည်း အကန့်အသတ် ဖြင့်သာ ရှိနေပါသည်။

ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ အဓိက ရငွေရင်းမြစ်များ၊ ၎င်းတို့၏ အရေးပါမှုများ၊ အဆိုပါ ရငွေရင်းမြစ်များက လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဝင်ငွေရရှိမှုမတူညီသော အစုအဖွဲ့များအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုများကို ဖော်ပြထားပါသည်။ ထို့ပြင် အစိုးရ၏ ဦးစားပေးအသုံးစရိတ်များကို သုံးသပ်ထားပြီး၊ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေ စာရင်းရေးဆွဲခြင်းဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအား မည်သို့ချမှတ်သည်တို့ကိုလည်း အကျဉ်းချုပ် သုံးသပ်ထားပါသည်။

အစိုးရ၏ အဓိက ရငွေရင်းမြစ်များမှာ မည်သည်တို့ ဖြစ်ပါသနည်း။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ယင်း၏ရငွေများကို ရင်းမြစ်အသီးသီးမှ ရရှိပါသည်။ အခွန်ရငွေများသည် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် ခန့်မှန်းခြေ ၃၈ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများထံမှ လွှဲပြောင်းရရှိငွေနှင့် ဗဟိုဘဏ်မှ ရရှိငွေများသည် ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းခန့်ရှိပြီး ကျန်ပမာဏမှာ နိုင်ငံခြားမှ ထောက်ပံ့ငွေများ၊ ချေးငွေများမှ ရရှိ ပါသည်။¹⁴

အခွန်ရငွေများအနက် ဝင်ငွေခွန်မှာ အကြီးမားဆုံး ရင်းမြစ်ဖြစ်ပါသည် (ပုံ ၃ တွင်ရှု။) ဝင်ငွေခွန်ကို စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာန¹⁵ လက်အောက်ရှိ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန (IRD)က ကုမ္ပဏီများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ ဝင်ငွေများ အပေါ်တွင် စည်းကြပ်ပါသည်။ အစိုးရ၏ ခန့်မှန်းချက်အရ ဝင်ငွေခွန်သည် ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် ပြည်ထောင်စု အခွန်ရငွေ၏ ၃၇ ရာခိုင်နှုန်းရှိပါသည်။¹⁶

ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန် (Corporate Income Tax) ကို ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် စည်းကြပ်ပြီး အခွန်ရငွေများအနက် အကြီးမားဆုံး အချိုးအစားတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။¹⁷ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန် (Personal Income Tax)ကိုမူ ပို၍နည်းပါးသော ပမာဏဖြင့်သာ ကောက်ခံရရှိပါသည်။ လစာမှ နှစ်တစ်နှစ်အတွင်း ဝင်ငွေ ၄.၈ သန်း (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၂၀၀) အောက် ရရှိသူဖြစ်လျှင် ဝင်ငွေခွန် ပေးဆောင်ရန် မလိုပါ။ သတ်မှတ်ထားသည့် ပမာဏထက် ပို၍ လစာရရှိသူများသည် နှုန်းတိုး စနစ်ဖြင့် တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်ကို ပေးဆောင်ရပါသည်။ နှစ်တစ်နှစ်အတွင်း ဝင်ငွေ ကျပ်သန်း ၃၀ (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၂၀,၀၀၀) ရရှိသူဖြစ်ပါက ၂၅ ရာခိုင် နှုန်းပေးဆောင်ရပါသည်။ မည်သူမဆို မြေငှားရမ်းခြင်း၊ အဆောက်အအုံငှားရမ်းခြင်း၊ အခန်းငှားရမ်းခြင်းမှရရှိသော ဝင်ငွေအား ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ဝင်ငွေခွန်အဖြစ် စည်းကြပ်ခံရမည်။¹⁸

အခွန်ရငွေများအနက် ဒုတိယအကြီးမားဆုံးရင်းမြစ်မှာ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ဖြစ်ပါသည်။ ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်ကို ကုန်ပစ္စည်းရောင်းချသူများနှင့် ဝန်ဆောင်မှုဆောင်ရွက်သူများအပေါ်တွင် ၅ ရာခိုင်နှုန်းဖြင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီး ဌာနက စည်းကြပ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ်အတွက် ကုန်သွယ်ခြင်းမှဖြစ်စေ ဝန်ဆောင်မှုဆောင်ရွက်ပေးခြင်းမှ ဖြစ်စေ ဝင်ငွေရရှိမှုသည် ကျပ်သန်း ၅၀ အောက် (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၃,၀၀၀) ရရှိသော အခွန်ထမ်းပြည်သူ များသည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်မှ ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိပါသည်။ ထို့ပြင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်ရှိသော သီးခြားကုန်ပစ္စည်းများလည်းရှိပါသည်။ ယင်းတို့မှာ အခြေခံစားသောက်ကုန်ပစ္စည်းများ၊ လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးပစ္စည်း ကိရိယာများ၊ ဓာတ်မြေဩဇာများ၊ စာသင်ကျောင်းသုံး သင်ထောက်ကူပစ္စည်းများ၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ပစ္စည်း ကိရိယာများနှင့် ဆေးဝါးများ၊ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုနှင့် ကလေးသူငယ်စောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများ ပါဝင်သည်။²⁰

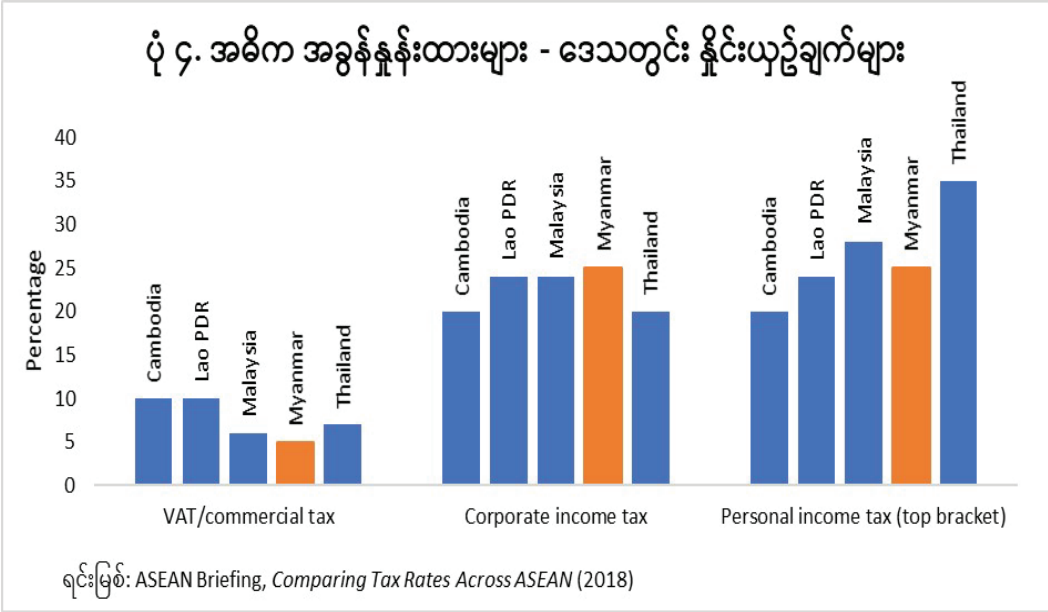
သိသာထင်ရှားသော နောက်ထပ်ရငွေရင်းမြစ်တစ်ခုမှာ အထူးကုန်စည်ခွန်ဖြစ်ပါသည်။¹⁹ အထူးကုန်စည်ခွန်သည် အခွန်ရငွေများအနက် ခန့်မှန်းခြေ ၁၀ ရာခိုင်နှုန်းဖြစ်ပါသည်။ အထူးကုန်စည်ခွန်ကို စီးကရက်နှင့် အရက် ကဲ့သို့သော ကုန်ပစ္စည်းများရောင်းချမှုအပေါ်တွင် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက စည်းကြပ်ပါသည်။²¹ ပြည်ထောင် စုအစိုးရသည် တံဆိပ်ခေါင်းခွန်များ၊ အကောက်ခွန်များနှင့် အခြားသော အခွန်အခများကိုလည်း ကောက်ခံပါသည်။²² မြန်မာနိုင်ငံရှိ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များသည် သတ်မှတ်ထားသည့်ရငွေများကို ကောက်ခံခွင့် ရှိပါသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ၏ ဇယား ၅ အရ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ တာဝန်ယူကောက်ခံနိုင်သည့် အခွန်အခအမျိုးအစား ၁၉ မျိုး ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ယင်းတို့မှာ ယေဘုယျအားဖြင့် တန်ဖိုးနည်းပြီး တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များသည် ၎င်းတို့၏ ဘဏ္ဍာငွေများအတွက် ပြည်ထောင်စုအစိုးရ၏ လွှဲပြောင်းထောက်ပံ့ငွေများအပေါ်တွင် များစွာ မှီခိုနေရပါ သည်။²³ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်များ၏ ရငွေများတွင် ပစ္စည်းခွန် ပါဝင်ပါသည်။ အခြားတစ်ဖက်တွင် နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ပါမူ တစ်ဦးချင်း ဝင်ငွေခွန် ပေးဆောင်ကြသည့် အခွန်ထမ်းအရေအတွက်မှာ များစွာ နည်းပါးပါသည်။²⁴

အခွန်နှင့်မသက်ဆိုင်သောရငွေများမှာလည်း အစိုးရဘဏ္ဍာငွေအတွက် လွန်စွာအရေးပါသည်။ ယင်းရငွေများ အနက် ကြီးမားသော ပမာဏကို နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ လွှဲပြောင်းငွေများမှ ရရှိပါသည်။ နိုင်ငံပိုင် စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှရငွေများတွင် ရေနံနှင့် ဓာတ်သတ္တုတူးဖော်သည့် ပုဂ္ဂလိကကုမ္ပဏီများမှ ပေးဆောင်သော ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍမှ လိုင်စင်ကြေးများ ပါဝင်သည်။ အဆိုပါရငွေများသည် တည်ငြိမ်မှုနည်းပါးပြီး နိုင်ငံတကာ ငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ မှတ်ချက်အရ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွင်း နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ ရရှိ သည့် အခွန်နှင့်မသက်ဆိုင်သော ရငွေများသည် ကျဆင်းသွားသည်ဟု သိရပါသည်။²⁵ ဆက်သွယ်ရေးကဏ္ဍမှ ရရှိသော ပေးဆောင်မှုများသည် ၂၀၁၆-၂၀၁၇၊ ၂၀၁၇-၂၀၁၈ ကာလတွင် လေးဆတက်လာမည်ဟု ခန့်မှန်းထားစဉ် မှာပင် ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍမှ ရငွေများသည် ယင်းကာလမှာပင် ထက်ဝက်ကျော်ခန့် လျော့နည်းသွား မည်ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။²⁶

တရားဝင်အခွန်များ (formal taxes) နှင့် စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်တွင်ရှိသောအခွန်များ (informal taxes) သည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ မတူကွဲပြားသော အစုအဖွဲ့များအပေါ်တွင် မည်သို့ သက်ရောက်နိုင်ပါသနည်း။

ဝင်ငွေကွာခြားမှုရှိသည့် အစုအဖွဲ့များအပေါ်တွင် အခွန်၏သက်ရောက်မှုမှာလည်း ကွဲပြားခြားနားပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ဝင်ငွေ (သို့မဟုတ်) အမြတ်များအပေါ်တွင် စည်းကြပ်သော တိုက်ရိုက်ခွန်များသည် ကုန်ပစ္စည်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအပေါ်တွင် စည်းကြပ်သည့် သွယ်ဝိုက်အခွန်များထက် ပို၍နှုန်းတိုး ပုံစံရှိပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ခြင်းအကြောင်းမှာ တိုက်ရိုက်ခွန် ပေးဆောင်ရာတွင် ဝင်ငွေပိုမိုမြင့်မားသူများသည် ဝင်ငွေနည်းပါးသူများထက်ပို၍ အခွန်ပေးဆောင်ရသောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ သွယ်ဝိုက်ခွန်များမှာမူ တစ်ဦးတစ်ယောက်၏ အခွန်ပေးဆောင်နိုင်စွမ်းအပေါ်တွင် မူတည်ခြင်းမရှိဘဲ ပေးဆောင်ခြင်းဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါ သွယ်ဝိုက်ခွန်များသည် ဝင်ငွေအချိုးအစားနည်းပါးစွာ ရရှိသည့် အမျိုးသမီးများအပေါ်တွင် ပြင်းထန်စွာသက်ရောက်စေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများမှ အစိုးရများသည် သွယ်ဝိုက်ခွန်များအပေါ်တွင် ပို၍ကြီးမားစွာ မှီခိုလေ့ရှိကြသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သွယ်ဝိုက်ခွန်များသည် တိုက်ရိုက်အခွန်များထက်ပို၍ ကောက်ခံရန်လွယ်ကူသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏အခွန်စနစ်သည် နှုန်းတိုးစနစ်အသွင်သဏ္ဍာန်များ ရှိပါသည်။ ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန် (Corporate Income Tax-CIT) သည် ကုမ္ပဏီများ၏ အကျိုးအမြတ်များမှရရှိသော ချမ်းသာကြွယ်ဝမှုများကို အများပြည်သူထံသို့ ပြန်လည်ဖြန့်ခွဲပေးပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်နှုန်းသည် ယခုစာတမ်းတွင် ဆန်းစစ်သုံးသပ်ထားသည့် ဒေသတွင်းအခြားနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းစာလျှင် အတန်အသင့် မြင့်မားပါသည်။ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန် (Personal Income Tax-PIT) သည်လည်း နှုန်းတိုးခွန်ဖြစ်ပါသည်။ ဝင်ငွေခွန်ခွဲများအား အခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်ပေးထားပြီး၊ ဝင်ငွေစည်းကြပ်မှုအလွှာတိုးလာသည်နှင့်အမျှ အခွန်နှုန်းလည်း တိုးလာပါသည်။ ဝင်ငွေစည်းကြပ်မှုအလွှာများကို သတ်မှတ်ရာ၌ မြန်မာနိုင်ငံတွင် သတ်မှတ်ထားသည့် ပျမ်းမျှ ဝင်ငွေပမာဏရရှိသူ အခွန်ထမ်းတစ်ဦးအနေဖြင့် ဝင်ငွေခွန် ပေးဆောင်ရန် မလိုသည့် နည်းလမ်းဖြင့် သတ်မှတ်ထားပါသည်။ ဤအချက်မှာ လာအို နိုင်ငံ၊ ကမ္ဘောဒီးယားနိုင်ငံတို့နှင့် ဆင်တူပါသည်။ ထိုင်းနိုင်ငံတွင်မူ ပျမ်းမျှလစာအပေါ်တွင် ၅ ရာခိုင်နှုန်း ပေးဆောင်ရပါသည်။ မလေးရှားတွင် ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ပေးဆောင်ရပါသည်။²⁷ မြန်မာအစိုးရသည် သတ်မှတ်ချက်များနှင့်အညီ အခွန်ထမ်း၏ အတူနေမိဘ၊ အိမ်ထောင်ဖက်နှင့် သားသမီးများအတွက် သက်သာခွင့်များကိုလည်း ပေးထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန် ပေးဆောင်ရသည့် အမြင့်ဆုံးအခွန်နှုန်းများသည် ဒေသတွင်းနိုင်ငံများ၏ ပျမ်းမျှပမာဏနှင့် နီးစပ်ပါသည်။ (ပုံ ၄ တွင်ရှု)။²⁸

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်စနစ်တွင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် နှုန်းလျော့ပုံစံ (အခွန်စည်းကြပ်နိုင်သည့်ပမာဏ တိုးတက်လာသည်နှင့်အမျှ လျော့နည်းပေးဆောင်ရသော အခွန်စနစ်) ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော်လည်း ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်၏ နှုန်းလျော့ခြင်းဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များကို လျော့ချရန်အတွက် မရှိမဖြစ် ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ကင်းလွတ်ခွင့်များ၊ အခွန်ပေးဆောင်ရန်မလိုသည့် သတ်မှတ်ချက်များကို အစိုးရက သတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။ အခွန်စည်းကြပ်နှုန်းသည် ဒေသတွင်းအခြားနိုင်ငံများထက် များစွာနည်းပါးလျက်ရှိပါသည်။ အခြား နှုန်းလျော့ပုံစံ တစ်ခုမှာ အိမ်ခြံမြေငှားရမ်းခြင်းမှ ရရှိသောဝင်ငွေကို အခြားသော ရင်းမြစ်များမှရရှိသည့် တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေများအပေါ် စည်းကြပ်သည့်နှုန်းထက် များစွာနည်းပါး၍ စည်းကြပ်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်မှာ အိမ်ခြံမြေ အဆောက်အအုံပိုင်ရှင်များအား လစာဝင်ငွေရရှိသူများထက်ပို၍ အချိုးမညီစွာ အခွင့်အရေးပေးခြင်းဖြစ်ပါသည်။

အခွန်စနစ်တွင် မည်သို့ပြဋ္ဌာန်းထားစေကာမူ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အခွန်ကောက်ခံရာတွင် နှုန်းတိုးနည်းလမ်းဖြင့် ကောက်ခံခြင်း ရှိ မရှိပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အလွတ်သဘော ဆောင်ရွက်ခြင်းများ မြင့်မားသည်ဖြစ်ရာ တစ်ဦးချင်းဝင်ငွေခွန်ကို အခွန်ထမ်းအနည်းငယ်ကသာ ပေးဆောင်ပြီး၊ အခွန်ကောက်ခံခြင်းမှာလည်း စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများအပေါ်တွင်သာ ဦးတည်ထားပါသည်။ ထို့အတူပင် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်သည် မြို့ပြများနှင့် တရားဝင် စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင်သာ စည်းကြပ်သည်ဖြစ်ရာ၊ ဆင်းရဲသူများမှာ များသောအားဖြင့် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းမရှိပါ။²⁹ မြန်မာနိုင်ငံတွင် တိုက်ရိုက်အခွန်မှရရှိသော ရငွေများသည် အခြားသော ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများထက် အချိုးအစားအနည်းငယ်ပို၍ မြင့်မားသည်ဖြစ်ရာ နှုန်းတိုးအခွန်လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် အတိုင်းအတာတစ်ခုထိရှိသည်ဟု ယူဆနိုင်ပါသည်။³⁰ သို့သော်လည်း ဝင်ငွေခွန်မှ အခွန်ရရှိမှုသည် ကျဆင်းနေပြီး၊ အခန်း ၃ တွင် ဆွေးနွေးထားသကဲ့သို့ပင် အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍရှိ အားနည်းချက်များ၊ အခွန်တိမ်းရှောင်ခြင်းများ၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူများအတွက် လိုသည်ထက်ပို၍ အခွန်မက်လုံးပေးခြင်းများ ရှိနေသဖြင့် ငွေကြေးချမ်းသာသော အခွန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ အခွန်ဝေစုကို ပေးဆောင်ခြင်း မရှိကြပါ။³¹

အစိုးရအခွန်အရာရှိများ ဆောင်ရွက်ရသည့် အခွန်ရငွေကောက်ခံမှုများသည် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကို အထောက်အကူပြုစေသည့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများအတွက် ဘဏ္ဍာငွေ ထောက်ပံ့ရာတွင်သာမက ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူးပြောင်းနေသော နိုင်ငံတစ်ခုတွင် ယုံကြည်မှုတည်ဆောက်ခြင်းအတွက်လည်း အလွန်အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍရှိနေပါသည်။ သို့တိုင်အောင် တရားဝင်ပေးဆောင်သည့် အခွန်များသည် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများ (သို့မဟုတ်) စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေထောက်ပံ့ရန် တစ်ခုတည်းသော နည်းလမ်းသာဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုရန် ခက်ခဲမည်ဖြစ်ကြောင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပြုလုပ်ခဲ့သော သုတေသနပြုချက်များကမီးမောင်း ထိုးပြလျက်ရှိပါသည်။³² အမှန်ဆိုရပါမူ အစိုးရမဟုတ်သော အာဏာပိုင်အစုအဖွဲ့များကဖြစ်စေ သို့မဟုတ် အစိုးရအရာရှိများကဖြစ်စေ ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများ သို့မဟုတ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုများအတွက် အများပြည်သူထံမှ အလွတ်သဘော ကောက်ခံရရှိသည့် အခွန်များသည် အိမ်ထောင်စုအများအပြားအနေဖြင့် ထမ်းဆောင်ကြရသည့် အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများအနက် ကြီးမားသော အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်အဖြစ် ပါဝင်နေပါသည်။

33

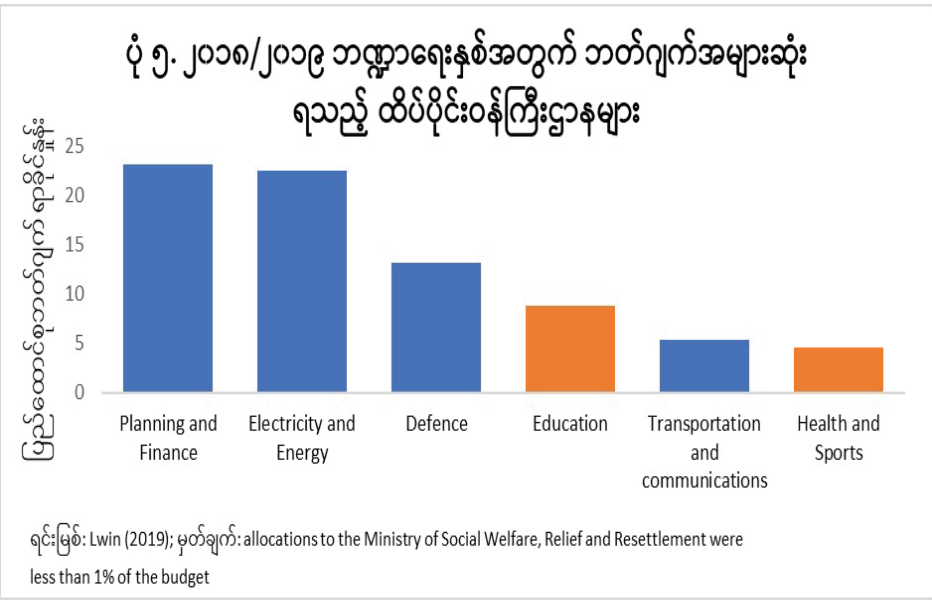
ထိုကဲ့သို့ သမားရိုးကျမဟုတ်သော အခွန်ကောက်ခံခြင်းစနစ်၊ ပြန်လည်ဖြန့်ဝေပေးခြင်းနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ ပေးခြင်းတို့သည် အများပြည်သူတို့၏ ယုံကြည်မှုအဆင့်ကို တိုးလာစေပါသည်။ အကြောင်းမှာ အဆိုပါသမားရိုးကျမဟုတ်သည့် စနစ်များသည် အများပြည်သူတို့နှင့် ပုံမှန်ထိတွေ့မှု ရှိနေကာ၊ အကူအညီလိုအပ်ပြီး မလုံခြုံမှုများရှိနေသည့် အချိန်များတွင် များစွာသော အထောက်အပံ့များကို ဖြစ်ပေါ်လာစေနိုင်သောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိ အခွန်များကို ဝင်ငွေထဲမှ ပေးဆောင်ရာတွင် ချမ်းသာသူများနှင့် နှိုင်းစာလျှင် ဆင်းရဲသားပြည်သူများက ပိုမိုပေးဆောင်ရပြီး၊ အမျိုးသမီးများသည် အမျိုးသားများထက် များစွာပို၍ ပေးဆောင်ကြရသည်။ သို့ဖြစ်၍ အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများတွင် ကြီးမားစွာ ကျောထောက်နောက်ခံပြုနေသည့် သာတူညီမျှမရှိမှုတို့ကို မီးမောင်းထိုးပြလျက်ရှိပါသည်။³⁴ အဆိုပါ သမားရိုးကျ မဟုတ်သည့် (အလွတ်သဘော) အခွန်ကောက်ခံခြင်းများကို အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုလုပ်ရာတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် အရေးကြီးပါသည်။ ထို့ပြင် အခွန်ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဆောင်ရွက်သည့်အခါ ဆင်းရဲသော အိမ်ထောင်စုများအပေါ်တွင် ပိုမိုခက်ခဲစေရမည်မဟုတ်ဘဲ မညီမျှမှုများကို လျော့ချရန်အတွက် နှုန်းတိုးအခွန်စနစ် ဖြစ်ပေါ်လာစေရေးကိုသာ အထောက်အကူပြုသွားရမည် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတစ်ဝှမ်းတွင် မရှိမဖြစ်ဝန်ဆောင်မှုများကို အသုံးပြုရာတွင် အိမ်ထောင်စုများက မိမိတို့၏ ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးဖြင့် စိုက်ထုတ်ကျခံရသော ကုန်ကျစရိတ်များသည်လည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် လိုအပ်သည့် သိသာထင်ရှားသော “အခ” သို့မဟုတ် (တရားဝင် သို့မဟုတ် စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်) သို့မဟုတ် ‘အခွန်’များတွင် ပါဝင်သည်။

ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ အချက်အလက်များအရ အာဆီယံတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုအတွက် ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးဖြင့် စိုက်ထုတ်ကျခံရသည့် စရိတ်အမြင့်ဆုံးနိုင်ငံ ဖြစ်ပါသည်။³⁵ အိမ်ထောင်စုများအတွက်မူ အခွန်များကို တရားဝင်ပေးဆောင်ရသည်ဖြစ်စေ၊ အလွတ်သဘော သို့မဟုတ် ဝန်ဆောင်မှုအသုံးပြုခများအဖြစ် ပေးဆောင်ရသည်ဖြစ်စေ ၎င်းတို့အတွက် အရေးပါသော အရင်းခံအကြောင်းမှာ စုစုပေါင်းထမ်းဆောင်ရသည့် အခွန်ပမာဏသာလျှင် ဖြစ်ပါသည်။ စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိ အခွန်များကဲ့သို့ပင် အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ကိုယ်ပိုင်ငွေကြေးဖြင့် ကျခံရခြင်းသည်လည်း ပိုမိုဆင်းရဲသော အိမ်ထောင်စုများ၏ ဝင်ငွေရသည့် အရင်းအမြစ်များမှာ ကွာခြားသွားခြင်းမရှိသောကြောင့် ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေအချိုးအစားအများအပြားကို ကုန်ကျစရိတ် နှုန်းလျော့စနစ်ကို အားပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။

အစိုးရသည် အခွန်ရငွေများကို မည်သည်တို့အတွက် အသုံးပြုပါသနည်း။

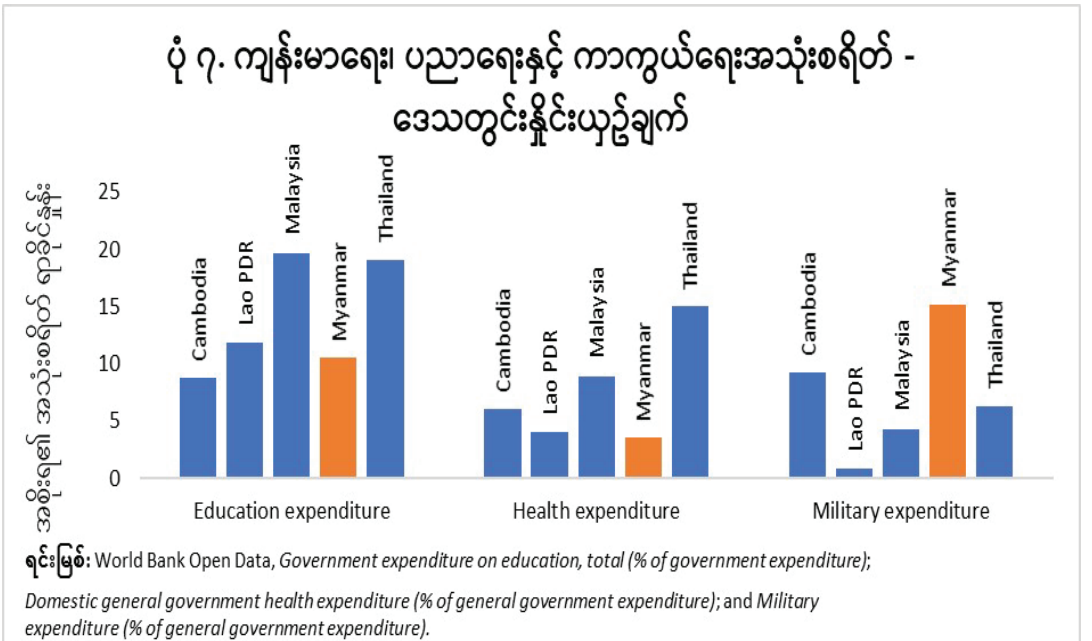
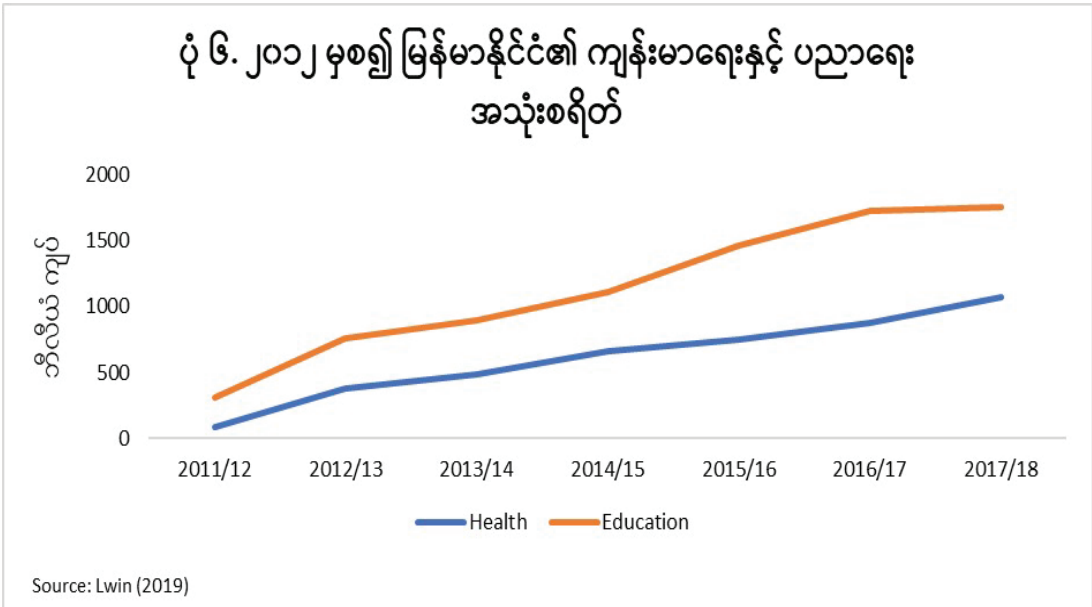
မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ အကြီးမားဆုံး အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်) ခွဲဝေမှုသည် စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနနှင့် လျှပ်စစ်နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာနများသို့ ရောက်ရှိပါသည်။ ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာနှစ်အတွက် အဆိုပါဝန်ကြီးဌာနတစ်ခုစီရရှိသည့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေမှာ ပြည်ထောင်စု၏ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေ (ဘတ်ဂျက်)၏ ငါးပုံတစ်ပုံကျော်ခန့် ဖြစ်ပါသည်။ တတိယဝန်ကြီးဌာနမှာ ခန့်မှန်းခြေ ၁၃ရာခိုင်နှုန်း ရရှိသည့် ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍများအတွက် ပေါင်းစပ်ထားသော အသုံးစရိတ်မှာ ကာကွယ်ရေးအသုံးစရိတ်နှင့် ညီမျှပါသည်။ (ပုံ ၅ တွင်ရှု)

ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေး ကဏ္ဍများအတွက် အသုံးစရိတ် နည်းပါးခြင်းမှာ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သော စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်က အဆိုပါကဏ္ဍများကို လျစ်လျူရှုခဲ့ခြင်း၏ အမွေပင်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစ၍ ဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှုမှာ ဆက်တိုက်တိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း (ပုံ ၆ တွင်ရှု)၊ ဒေသတွင်းစံသတ်မှတ်ချက်များအရ နိမ့်ကျလျက်ပင် ရှိနေပါသေးသည် (ပုံ ၇ တွင်ရှု)။³⁶ ၂၀၁၈ ခုနှစ်တွင် ထုတ်ပြန်ခဲ့သော Oxfam ၏ Commitment to Reducing Inequality Index အရ ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍများတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့အာရှနှင့် ပစိဖိတ်ဒေသရှိ နိုင်ငံများအနက် အောက်ဆုံးအဆင့်တွင် ရှိနေပြီး၊ တစ်ကမ္ဘာလုံးအဆင့်တွင် အောက်ဆုံးမှ ရေတွက်လျှင် ဒုတိယအဆင့်တွင် ရှိနေပါသည်။³⁷

ယင်းကဏ္ဍများအတွက် အသုံးစရိတ်သည် နိုင်ငံတကာအဆင့်စံသတ်မှတ်ချက်များအောက်သို့ များစွာကျဆင်းလျက် ရှိပါသည်။ ဥပမာ အင်ချွန်းကြေညာချက် (Incheon Declaration) သည် ပညာရေးနှင့်ပတ်သက်သည့် ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှု အသုံးစရိတ်ကို ၁၅ မှ ၂၀ရာခိုင်နှုန်းအထိ သုံးစွဲရန်တိုက်တွန်းထားသည်။³⁸

ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများအတွက် အသုံးစရိတ်များ ချထားပေးသည့်တိုင်အောင် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင် ကြခြင်းမရှိပါ။ ဘတ်ဂျက်အား လက်တွေ့သုံးစွဲရေးသည် အဓိကကျသော စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ် ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၁၃ - ၂၀၁၄ ခုနှစ်များမှစ၍ အရွယ်အစား အကြီးမားဆုံးဖြစ်သည့် ဝန်ကြီးဌာနများအားလုံးသည် ဘဏ္ဍာနှစ်တစ်နှစ်အတွက် ၎င်းတို့၏ဘတ်ဂျက်များကို အပြည့်အဝ သုံးစွဲနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ မကြာသေးမီက ထုတ်ပြန်ထားသော အချက်အလက်များ အရ ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနသည် ၎င်းရရှိသည့် ဘတ်ဂျက်၏ ၇၀ ရာခိုင်နှုန်းကိုသာလျှင် သုံးစွဲသည်ဟု သိရသည်။³⁹ ထို့ကြောင့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ရငွေများ ပိုမိုတိုးတက်ရှာဖွေရန်သာမကဘဲ ဝန်ကြီးဌာနများသည်လည်း နိုင်ငံအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေမည့်ပုံစံဖြင့် ဘတ်ဂျက်များ သုံးစွဲနိုင်သည့်စနစ် ရှိလာစေရန်နှင့် အရည်အသွေးများ ရှိလာရန် အာမခံနိုင်ရေးပင် ဖြစ်သည်။

အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်များကို မည်သို့ ချမှတ်ပါသနည်း။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် စီမံကိန်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း (ဘတ်ဂျက်)ရေးဆွဲခြင်းကို သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ကြီးမားသော ဗဟိုချုပ်ကိုင်မှုဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပြီး၊ သိရှိရန်လည်း မလွယ်ကူပါ။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့် အဖွဲ့အစည်းများသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပိုမိုပါဝင်ခွင့်ရှိလာသော်လည်း အများပြည်သူ ပါဝင်နိုင်မည့် အခွင့်အလမ်းများမှာ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ရှိနေပါသေးသည်။

စီမံကိန်း၊ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် စက်မှုဝန်ကြီးဌာနသည် နှစ်စဉ် အစိုးရဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအား လာမည့်ဘဏ္ဍာရေးနှစ်အတွက် စီမံကိန်းများကို ပြင်ဆင်ရန် ညွှန်ကြားပါသည်။ (ဘဏ္ဍာရေးနှစ်သည် အောက်တိုဘာ ၁ ရက်မှ စက်တင်ဘာ ၃၀ရက်အထိဖြစ်ပါသည်။) ပြည်ထောင်စုအဆင့်ဌာနများနှင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများက တင်ပြလာသော အဆိုပြုချက်များကို ဘဏ္ဍာရေးကော်မရှင်ထံသို့ တင်ပြပြီး၊ လွှတ်တော်သို့ပေးပို့ကာ အတည်ပြု ချက်ရယူရပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်ဌာနများအတွက် စီမံကိန်းများကို မြို့နယ်၊ ခရိုင်နှင့် တိုင်း ဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့်အသီးသီးတို့တွင် ညှိနှိုင်းတိုင်ပင်ကာ ရေးဆွဲကြသည်။ ထို့နောက် လမ်းကြောင်းနှစ်သွယ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုဘဏ္ဍာငွေတောင်းခံသော စီမံကိန်းအဆိုပြုချက်များကို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရ များက ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး သက်ဆိုင်ရာပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများက စုစည်းပေးကာ ပြည်ထောင်စု၏ ဘတ်ဂျက်အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် အတည်ပြုပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများ၏ ဘဏ္ဍာငွေ တောင်းခံသော စီမံကိန်းအဆိုပြုချက်များကို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့်ရှိ အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းဦးစီးဌာနက ပြန်လည်သုံးသပ်ပြီး တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့်ရှိ အဖွဲ့အစည်းအသီးသီးက စိစစ်ကာ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် လွှတ်တော်က အတည်ပြုပါသည်။⁴⁰

ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍများ အပါအဝင် ဘတ်ဂျက်အများစုကို သုံးစွဲနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာသည် ပြည်ထောင်စုအဆင့် ဝန်ကြီးဌာနများထံတွင် ရှိသည်။ လက်ရှိတွင် အစိုးရအသုံးစရိတ်၏ ၁၀ရာခိုင်နှုန်းကိုသာလျှင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများက ထိန်းချုပ်ထားနိုင်သည်။⁴¹ ဤပမာဏမှာ အခြားသော အာရှနိုင်ငံအများအပြား ထက် များစွာလျော့နည်းလျက်ရှိသည်။ ဥပမာ အခြားသော အာရှနိုင်ငံများတွင် အခြေခံပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေး ဘတ်ဂျက်များကို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ် (ဒေသန္တရအဆင့်) အစိုးရများက ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်ကြသည်။ မြန်မာ နိုင်ငံတွင် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့်ရှိ ချထားပေးသော ဘတ်ဂျက်များအနက်မှ အများစုကို အဆောက်အအုံ များ၊ လမ်း၊ တံတားကဲ့သို့သော အခြေခံအဆောက်အအုံများအား ထိန်းသိမ်းခြင်း၊ ဒေသန္တရအဆင့် အုပ်ချုပ်ရေး လုပ်ငန်းများ၊ စည်ပင်သာယာရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ စိုက်ပျိုးရေး၊ ဆည်မြောင်းစနစ်နှင့် သစ်တောကဏ္ဍတို့အတွက် အသုံးပြုကြသည်။⁴²

သို့သော် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်များအား ပိုမိုအားကောင်းခိုင်မာလာစေရေးမှာ အရေးကြီးပါသည်။ တိုင်းဒေသကြီး /ပြည်နယ်အစိုးရများ ပေါ်ပေါက်လာသည့်အချိန်မှစ၍ ၎င်းတို့၏ ဘတ်ဂျက်များသည် သုံးဆခန့် တိုးတက်လာခဲ့ပြီး၊ ဘဏ္ဍာငွေများအား မည်သို့သုံးစွဲမည်ကို တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အစိုးရများက ပိုမိုဆုံးဖြတ်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ခဲ့ပါ သည်။ ဦးသိန်းစိန်အစိုးရ (၂၀၁၁-၂၀၁၆) သည် “ပြည်သူ့ဗဟိုပြု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု” သဘောတရား စတင်အသုံးပြုခဲ့ ပြီး၊ အမျိုးသားဒီမိုကရေစီအဖွဲ့ချုပ်အစိုးရသည်လည်း “အောက်ခြေမှ အထက်သို့တင်ပြသည့်” စီမံကိန်းလမ်းကြောင်း ကို အလေးပေးအသုံးပြုခဲ့ရာ အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်းများက ထောက်ခံအားပေးခဲ့ပြီး ပါဝင်အထောက်အကူပြုခဲ့ ကြပါသည်။ ဤအချက်မှာ ငွေလုံးငွေရင်းဆိုင်ရာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများဖြစ်သည့် လမ်းအသစ်များ၊ ကျောင်းအသစ်များ၊ ကျန်းမာရေးအဆောက်အအုံအသစ်များ ဆောက်လုပ်သည့်အခါတွင် အထူးအရေးပါလာပါသည်။ စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်း ကို သက်ဆိုင်ရာဒေသန္တရအဆင့်မှ အဖွဲ့အစည်းများ၏ အဆိုပြုချက်များအပေါ်တွင် ရေးဆွဲထားခြင်း ဖြစ်သော် လည်းဘတ်ဂျက်ခွဲဝေမှုတွင် အထက်မှအောက်သို့ စီးဆင်းသည့် ပုံစံဖြင့်သာ ဆုံးဖြတ်ချက် ရှိနေပါသေးသည်။⁴³

စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းတို့တွင် အများပြည်သူတို့၏ ပါဝင်နိုင်မှုမှာ အကန့် အသတ်ဖြင့်သာ ရှိနေပါသည်။ “အောက်ခြေမှ အထက်သို့ ရေးဆွဲတင်ပြခြင်းနည်းလမ်း” ဖြင့် ရေးဆွဲတင်ပြခြင်းမှာ

တိုးတက်မှုပင် ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရပ်ကွက် သို့မဟုတ် ကျေးရွာအုပ်စု အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည် အလားအလာရှိသော စီမံကိန်းများကို ဖော်ထုတ် သတ်မှတ်ရာတွင် ပိုမိုပါဝင်လာနိုင်ကြပါသည်။⁴⁴ မြို့နယ်အဆင့်၊ ခရိုင်အဆင့်နှင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် စီမံကိန်း ရေးဆွဲသည့် ကော်မတီများတွင် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများနှင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ ကိုယ်စား လှယ်များကို ထည့်သွင်းလာကြသည်။⁴⁵ သို့သော်လည်း အဆိုပါကိုယ်စားလှယ်များအား ရွေးချယ်မှုကို ရှင်းလင်းစွာ သတ်မှတ်ထားခြင်းမရှိဘဲ၊ ရွေးချယ်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များမှာလည်း အားလုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မှု ရှုထောင့်တွင် မပြည့်စုံမှုများ ရှိနေပါသေးသည်။ စီမံကိန်းများ၊ ဘတ်ဂျက်များ အတည်ပြုရာတွင် ဒေသန္တရအဆင့်၏ ဩဇာလွှမ်းမိုး နိုင်မှုမှာ များစွာအကန့်အသတ်ဖြစ်နေပြီး၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်ဝန်ကြီးချုပ်များ၊ ဦးစီးဌာနများရှိ အကြီးအကဲ များ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ခွင့်များအပေါ်တွင်သာ မူတည်နေပါသေးသည်။⁴⁶

၃။ ထိရောက်သော အခွန်မူဝါဒနှင့် အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုကဏ္ဍရှိ အဓိကအတားအဆီးများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အခွန်ရရှိမှုနည်းပါးခြင်းမှာ အားနည်းသော အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာအရင်းအမြစ် ချထား ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်၊ အခွန်ရှောင်မှုတို့ အပါအဝင် အချက်အလက်များစွာပေါ်တွင် မူတည်နေပါသည်။ ကုမ္ပဏီများ သည် ၎င်းတို့၏ အခွန်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကို လျော့ချရန်အတွက် လိုသည်ထက်ပို၍ လျော့ပေါ့ပေးထားသော အခွန်မက်လုံး များနှင့် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များကို အသုံးပြုကြပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအား ကြီးကြပ် စောင့်ကြည့်နိုင်ခြင်း မရှိခြင်းကလည်း ရငွေများအတွက် ထပ်ဆင့်ယိုပေါက်များ ဖြစ်စေပါသည်။ အဆိုပါ စိန်ခေါ်မှုများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် အသေးစိတ်ကို ဤအခန်းတွင် ဆွေးနွေးထားပါသည်။

အားနည်းသော အခွန်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှု

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရငွေများအား ထိထိရောက်ရောက် ကောက်ခံရာတွင် ကြုံတွေ့ရသည့် အဓိကစိန်ခေါ်မှုများအနက်မှ တစ်ခုမှာ အားနည်းသော အခွန်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှု ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ လုပ်ငန်းများအား တိုးတက်စေရန်နှင့် ခေတ်မီအခွန်ကောက်ခံမှုစနစ်ကို လက်တွေ့လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် ချထားပေးသော အရင်း အမြစ်များသည် အခြားသောဝင်ငွေနည်းနိုင်ငံများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင်ပင် အလွန်နည်းပါးနေပါသည်။ ထို့အပြင် လုပ်ငန်း ပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်မှာ ထပ်မံအားဖြည့်ရန် လိုအပ်နေပြီး၊ လိုက်နာကျင့်သုံးရန် သတ်မှတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် လည်း အလျဉ်းသင့်သလို ချမှတ်လျက်ရှိကာ အဂတိလိုက်စားမှုကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်နေသည့် အတွက် အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် ဦးစီးဌာနနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် တွန့်ဆုတ်လျက်ရှိပြီး ရလဒ်အနေဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံ တွင် အခွန်လိုက်နာပေးဆောင်ရာ၌ လွန်စွာ နည်းပါးလျက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားသော အခွန်ထမ်း အရေအတွက်မှာ ၂၀၀,၀၀၀ ခန့်သာ ရှိပါသည်။ ထိုပမာဏမှာ လုပ်သားအင်အား၏ ၁ ရာခိုင်နှုန်းထက်နည်းသော ပမာဏနှင့် ညီမျှပါသည်။⁴⁷

တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုများအရ သိရသည်မှာ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနမှ တာဝန်ရှိသူများသည် အခွန်တောင်းခံလွှာများ ကို တွက်ချက်ရာတွင် အလျဉ်းသင့်သလို တွက်ချက်ခြင်းများ အများအပြားရှိနေခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကြား ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသည့် အဆင်မပြေမှုတစ်ခုမှာ အရာရှိများအနေဖြင့် ရငွေနှင့် အမြတ် အစွန်းကြားကာခြားမှုကို နားမလည်ခြင်းပင် ဖြစ်ပါသည်။ မကြာခင်ဆိုသကဲ့သို့ ဖြစ်လေ့ရှိသည်မှာ အခွန်အရာရှိများ သည် အခွန်စည်းကြပ်နိုင်သော ဝင်ငွေကို တွက်ချက်ရာတွင် ကုမ္ပဏီ၏ ငွေစာရင်းအပေါ်တွင် အခြေမခံဘဲ စီးပွားရေး လုပ်ငန်း၏ အရွယ်အစား သို့မဟုတ်စီးပွားရေးလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်ခဲ့သည့် အချိန်အတိုင်းအတာ စသည့် အချက်များ အပေါ်တွင် အခြေခံထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်ထမ်းများ ဆောင်ရွက်ရသည့် အခွန်ကြေညာလွှာတင်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် သက်သာခွင့်ရရှိနိုင်သည့် အမျိုးအစားများ စသည်တို့နှင့်စပ်လျဉ်း၍ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနရုံးများ အကြား တစ်သမတ်တည်း မရှိကြပါ။ အခွန်အရာရှိများသည် အခွန်ကြေညာလွှာ မှားယွင်းတင်သွင်းခြင်း သို့မဟုတ် ပေးဆောင်ရက်နှောက်ကျခြင်းစသည့် သေးငယ်သော အမှားအယွင်းများအတွက် အချိုးအစားမညီသည့် ဒဏ်ငွေများကို သတ်မှတ်ခွင့် ရှိပါသည်။

ထိုသို့ တစ်ပြေးညီမဖြစ်မှုများနှင့် ကောက်ယူမှုစနစ်အားနည်းချက်များကြောင့် အခွန်ဆိုင်ရာ စီမံအုပ်ချုပ်မှုတွင် အကတိ လိုက်စားမှုများ ရှိနေနိုင်ကြောင်း သံသယဖြစ်ဖွယ်ရာ ရှိပါသည်။ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းအတွက် သတ်မှတ်ထားသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များအရ ဆောင်ရွက်ရမည့်အစား အခွန်ထမ်းနှင့် အခွန်အရာရှိများအကြား ညှိနှိုင်းမှုများဖြင့် ဆောင်ရွက် နေကြသည်ကို မကြာခဏတွေ့နေရပါသည်။ ယူဆချက်များအရ အခွန်ထမ်းနှင့်အခွန်အရာရှိတို့ကြား ဆက်ဆံရေး ကောင်းမွန်သည်နှင့်အမျှ အခွန်တောင်းခံလွှာပါ ပမာဏဖော်ပြချက်သည်လည်း နည်းပါးနိုင်ဖွယ်ရှိသည်ကို တွေ့နိုင်ပါသည်။ အခွန်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ ဆောင်ရွက်နေစဉ်တွင် လက်ဆောင်ပဏ္ဏာပေးခြင်းများနှင့် လာဘ်ပေးလာဘ်ယူမှုများကို မြင်တွေ့ရနိုင်ပါသည်။⁴⁸

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် အခွန်ဆိုင်ရာစီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ် အားကောင်းခိုင်မာလာစေရန်၊ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်း လာစေရန်နှင့် ခေတ်မီသော အခွန်စနစ်ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ကြိုးပမ်းလျက်ရှိပါသည်။ ယင်းသို့ ကြိုးပမ်းလျက်ရှိရာ အခွန်ထမ်းကြီးများဆိုင်ရာအခွန်ရုံးနှင့် အလယ်အလတ်အခွန်ထမ်းများဆိုင်ရာအခွန်ရုံးတို့ကို ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းမှာလည်း အဓိကကျသည့် အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ မူဘောင်ရှုထောင့်အရ ကြည့်ရပါမူ ထိုသို့ ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းဖြင့် မတူညီသော အခွန်ထမ်းများ၏သီးခြားလိုအပ်ချက်များအလိုက် အခွန်ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုနှင့် စာရင်းစစ်ခြင်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ ကို ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ဌာနမှ တွက်ချက်ပေးသောစနစ်မှ အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင် အခွန်စည်းကြပ်သည့်စနစ်သို့ ပြောင်းလဲလျက် ရှိပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ အခွန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏အခွန်ကျသင့်မှုများကို ကိုယ်တိုင်တွက်ချက်ရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အခွန်အရာရှိ များက အခွန်ကြေညာလွှာများအား စစ်စ်ခြင်း နှင့် ကုမ္ပဏီများအား စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းတို့ကို လိုအပ်သလို ဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းအားဖြင့် အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးများကို လျော့ချနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး အခွန်ထမ်းနှင့် အခွန်အရာရှိတို့အကြားထိတွေ့မှုကို လျော့ချနိုင်ရန်အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်ကာ အကတိလိုက်စား မှုကိုလည်း တိုက်ဖျက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ယနေ့အချိန်အထိ အခွန်ထမ်းကြီးများနှင့် အလယ်အလတ်အဆင့် အခွန် ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ အခွန်ကျသင့်မှုများအား အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင် စည်းကြပ်သည့်စနစ်ကို ကျင့်သုံးနေပြီဖြစ်ပြီး၊ ရေရှည်တွင် အခွန်ထမ်းများအားလုံးအနေဖြင့် ကိုယ်တိုင်တွက်ချက်လာနိုင်စေရန် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါ သည်။ ဖော်ပြပါ အချက်များသည် တိုးတက်ဖြစ်ထွန်းလာသော ပြောင်းလဲမှုများဖြစ်ပြီး၊ ကြီးမားသော စိန်ခေါ်မှုများလည်း ကျန်ရှိနေပါသေးသည်။ ထို့အပြင် အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ ခေတ်မီပြောင်းလဲမှုများကို ပိုမိုအားကောင်းအောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ရန်နှင့် ပိုမိုရည်မှန်းချက်ပြင်းပြသော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများ ဖြစ်လာရန်အတွက် ပြည်တွင်းအခွန်များ ဦးစီးဌာနအနေဖြင့် လုံလောက်သောအရင်းအမြစ်များနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်များ လိုအပ်နေပါသည်။

အခွန်ရှောင်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံရှိ အရွယ်အစားကြီးမားသော ကုမ္ပဏီအချို့အပါအဝင် အခွန်ရှောင်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်နေ သည့်အတွက် ရငွေဆုံးရှုံးမှုများ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်ကို ထပ်မံအားဖြည့်ရန် လိုအပ်နေပါသည်။ ထိုကဲ့သို့ စွမ်းဆောင်ရည်အားနည်းသည့်အတွက် ကုမ္ပဏီ များအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ဝင်ငွေကို လျော့နည်းကြေညာခြင်း သို့မဟုတ် ကုန်ကျစရိတ်များကို ပိုမိုကြေညာခြင်းများ ပြုလုပ်၍ အခွန်ကျသင့်ငွေပမာဏများကို လျော့နည်းစေလျက်ရှိပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် အခွန်ပေးဆောင်ရန်ထည့်သွင်း တွက်ချက်ရမည့် ဝင်ငွေအနက်မှ သက်သာခွင့်ရနိုင်သည့် ကုန်ကျစရိတ် အမျိုးအစားများကို သတ်မှတ်သည့် စံသတ် မှတ်ချက်များသည် စနစ်တကျမရှိဘဲ လီးလွှဲတင်ပြနိုင်သည့် အလားအလာများ ရှိနေပါသည်။ တွေ့ဆုံမေးမြန်းမှုအတွင်း ဖြေကြားသူတစ်ဦး၏ ပြောပြချက်အရ ကြီးကြပ်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းချက်များအားလိုက်နာရန် ဆောင်ရွက် ခြင်းများ မရှိလုနီးပါးဖြစ်သည့်အတွက် အရွယ်အစားကြီးမားသော ကော်ပိုရေးရှင်းကြီးများသည် ဝင်ငွေခွန်ဆောင်ရာ တွင် အစိုးရ၏ အမြင်ကြည်လင်မှုရရှိရန်အတွက်မျှသာ ဆန္ဒအလျောက် အခွန်ဆောင်သည့်သဘော ဖြစ်နေပါသည်။ ၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင်သာ အခွန်ရှောင်မှုများအား တိုက်ဖျက်သည့် ဥပဒေဆိုင်ရာပြဋ္ဌာန်းချက်များကို အစိုးရက စတင် ကျင့်သုံးနိုင်ခဲ့ပါသည်။⁴⁹ သို့တိုင်အောင် ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် မှန်ပါးပါးပင်ရှိနေပါသေးသည်။ အခွန်တိမ်းရှောင်ခြင်း ကို အတူတကွ ပြုလုပ်ကြသောကုမ္ပဏီများလည်းရှိပါသည်။ ဖြေကြားသူတစ်ဦး၏ ပြောပြချက်အရ ဆောက်လုပ်ရေး ကုမ္ပဏီကြီးများသည် အခွန်အာဏာပိုင်များထံတွင် မှတ်ပုံတင်ထားခြင်းပင်မရှိသည့်အတွက် ဆောက်လုပ်ရေးကဏ္ဍတွင်

အဓိကစိန်ခေါ်မှုကြီးတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါသည်။ သဘာဝသယံဇာတ တူးဖော်ရေးကဏ္ဍတွင်လည်း အခွန်ရှောင်မှုများ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် နယ်စပ်ဒေသများတွင် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဒေါ်လာ ဘီလျံပေါင်းများစွာ တန်ဖိုးရှိသော ကျောက်စိမ်းတူးဖော်ရေးကဏ္ဍတွင် ကုမ္ပဏီများသည် ဝင်ငွေများကို လျော့နည်း ကြေညာခြင်း၊ တန်ဖိုးလျှော့တွက်ချက်ခြင်းနှင့် ၎င်းတို့ထုတ်ယူရရှိမှုများမှ အစိတ်အပိုင်းအများအပြားကို တရုတ်နိုင်ငံသို့ ခိုးထုတ်ရောင်းချခြင်းများ ပြုလုပ်လျက်ရှိရာ ၎င်းတို့ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်ပမာဏ၏ အစွန်းထွက်ကိုသာ ပေးဆောင် နေကြပါသည်။⁵⁰ အဆိုပါ ကုမ္ပဏီအများအပြားတို့သည် တပ်မတော်နှင့် တိုင်းရင်းသားလက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ ထံသို့ ငွေကြေးအမြောက်အများကို တရားမဝင်ပေးဆောင်နေကြရပါသည်။⁵¹

လိုသည်ထက်ပို၍ လျော့ပေါ့ထားသော အခွန်မက်လုံးများ

မြန်မာနိုင်ငံသည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်ရန်အတွက် ကုမ္ပဏီများအား အခွန်မက်လုံးများ သတ်မှတ်ပေးထား ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအတိုင်း မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုကော်မရှင်၏ ခွင့်ပြုချက် ဖြင့် လည်ပတ်နေသော ကုမ္ပဏီများသည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု ပြုလုပ်သည့် နေရာအပေါ်တွင် မူတည်၍ ၃ နှစ်မှ ၇ နှစ်အထိ အခွန်အားလပ်ရက် (Tax holidays) များ ရရှိနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေအရ အခြားအကျိုးခံစားခွင့်များလည်း ပေးထားပါသည်။ ယင်းတို့တွင် အကောက်ခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များ၊ ပြန်လည်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုမှ ရရှိသော အမြတ်အစွန်းအတွက် ဝင်ငွေခွန် သက်သာခွင့်များ ပါဝင်ပါသည်။⁵² အဆိုပါ မက်လုံးများ ရရှိခံစားနိုင်ရန် သတ်မှတ်ပေးထားသည့် စံသတ်မှတ်ချက်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဥပဒေအဟောင်းတွင် ပါဝင်သော သတ်မှတ်ချက်များထက် ပို၍တင်းကြပ်ပါသည်။ သို့တိုင်အောင် အခွန်မက်လုံးများမှာ ကျယ်ပြန့်ပြီး၊ လိုသည်ထက်ပို၍ လျော့ပေါ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ အခွန် မက်လုံးများကို အထူးစီးပွားရေးဇုန်များတွင်လည်း သတ်မှတ်ပေးထားပါသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာအထူးစီးပွားရေးဇုန် ဥပဒေတွင် စတင်လည်ပတ်သည့်အချိန်မှစ၍ ၅ နှစ်မှ ၇ နှစ်အထိ ဝင်ငွေခွန်အားလပ်ရက်အဖြစ် သတ်မှတ်ပေးသော ပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ ယင်းကာလနောက်တွင် လျော့ပေါ့ပေးထားသည့် ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်နှုန်းများကို ထည့်သွင်းထားပါသည်။ ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများသည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွန်နှင့် အကောက်ခွန် ကင်းလွတ်ခွင့်များကိုလည်း ခံစားခွင့်ရှိပါသည်။⁵³ အထူးစီးပွားရေးဇုန်များအနက် သီလဝါအထူးစီးပွားရေးဇုန်မှာ လည်ပတ်လျက်ရှိပြီး ကျန်နှစ်ခုမှာ တည်ဆောက် ဆဲ ဖြစ်ပါသည်။⁵⁴

မြန်မာအစိုးရ၏ မူဝါဒမှာ အခွန်မက်လုံးများသည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ဆွဲဆောင်ရာတွင် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည် ဟူသော ယုံမှားမှုအပေါ်တွင် အခြေခံထားပါသည်။ အခွန်မက်လုံးများသည် အချည်းအနီးသာဖြစ်ပြီး၊ တည်ငြိမ်မှု၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား ကြိုတင်မှန်းဆနိုင်မှုစသော အချက်များသည် ကုမ္ပဏီများ၏ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက် များစွာပို၍ အရေးပါသည်ကို သုတေသနပြုချက်များက ပြဆိုလျက်ရှိပါသည်။⁵⁵ ရင်းနှီးမြုပ်နှံ မှုများကို ဆွဲဆောင်ရာတွင် အနည်းငယ်မျှသာ အထောက်အကူပြုသော အခွန်မက်လုံးများသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရငွေ များဆုံးရှုံးခြင်း၏ အဓိကအကြောင်းတရားဖြစ်ပါသည်။ ကမ္ဘာ့ဘဏ်၏ ခန့်မှန်းချက်အရ ၂၀၁၅-၂၀၁၆ တစ်နှစ်တည်း မှာပင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကြီးမားဆုံးအခွန်ထမ်း ၁၃ ဦးအား ဝင်ငွေခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များ ခံစားစေခဲ့သည့်အတွက် ပြည် တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ကျပ်ငွေ ၄၁ ဘီလျံခန့် (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၇ သန်း) ဆုံးရှုံးခဲ့ရသည်။⁵⁶ ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေးရန်ပုံငွေအဖွဲ့၏ ခန့်မှန်းချက်မှာ “ကုမ္ပဏီဝင်ငွေခွန်များကို လိုသည်ထက်ပို၍ လျော့ပေါ့ပေးထားပြီး အလျဉ်းသင့်သလို သတ်မှတ်ပေးသော အခွန်မက်လုံးများသည် ကုမ္ပဏီ ဝင်ငွေခွန်မှ ရငွေစုစုပေါင်း၏ ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ကျော်လွန်လျက် တိုက်ရိုက်နှစ်နာမှုများ ဖြစ်ပေါ်လာမည်”ဟု ခန့်မှန်းပါသည်။⁵⁷

မြန်မာနိုင်ငံသည် အခွန်နှစ်ထပ်မကျသင့်စေရေးသဘောတူစာချုပ်များ၊ နှစ်နိုင်ငံကြားရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆိုင်ရာစာချုပ်များ ကို လက်မှတ်ထိုးထားပါသည်။ ထိုသဘောတူစာချုပ်များသည် နိုင်ငံတွင်း အခွန်ကောက်ခံမှုအပေါ်တွင် သက်ရောက် မှု ရှိနိုင်ပါသည်။ အထူးသဖြင့် 2019 Corporate Tax Havens Index အရ ကမ္ဘာ့အဆင့် ၈ တွင်ရှိသော စင်္ကာပူနိုင်ငံ နှင့် ချုပ်ဆိုထားသည့် အခွန်သဘောတူစာချုပ်တွင် အခွန်သက်သာခွင့်ရရှိရန် စာရင်းလှီးလွှဲ တင်ပြနိုင်သော အခွင့် အလမ်းများ ဖန်တီးပေးနိုင်သည့်အတွက်ကြောင့် စာချုပ်အား ပြန်လည် စိစစ်သင့်ပါသည်။

အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များ အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် အားနည်းခြင်း

၂၀၁၉ ခုနှစ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် စည်းကြပ်မှုမှ လွတ်ကင်းနေသော ဝင်ငွေခွန်များနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ဖြေရှင်းရန် အတွက် စည်းကြပ်မှုမှလွတ်ကင်းနေသော ဝင်ငွေရင်းမြစ်များရှိသည့် အခွန်ထမ်းများအား အခွန်ပေးဆောင်လာရန် တွန်းအားပေးသည့် အစီအမံများကို ချမှတ်ခဲ့ပါသည်။ ထိုအစီအမံများအရ နိုင်ငံသားမည်သူမဆို စည်းကြပ်မှုမှ ကင်းလွတ်နေသော ဝင်ငွေများကို အခြားပစ္စည်းများ ဝယ်ယူခြင်း သို့မဟုတ် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံခြင်းတို့အတွက် အသုံးပြုလိုက်ပါက အခွန်နှုန်းများကို သိသာစွာ လျော့ချပေးထားပါသည်။⁵⁸ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များသည် အခွန်လိုက်နာပေးဆောင်ရန် မက်လုံးပေးခြင်းအပြင် အထူးသဖြင့် အိမ်ခြံမြေအဆောက်အအုံဈေးကွက်၌ စီးပွားရေးကို မြှင့်တင်ပေးနိုင်မည်ဟု အစိုးရက မျှော်လင့်ပါသည်။⁵⁹ ထိုအခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်မှာ ၂၀၁၉ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှ ၂၀၂၀ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၃၀ ရက်နေ့အထိ ဖြစ်ပါသည်။

ထိုအစီအမံများသည် အခွန်ရှောင်သူများကို ဆုပေးသည့်သဘော ဖြစ်သည့်အတွက် ဝေဖန်မှုများ မြင့်တက်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာကိုယ်ကျင့်တရား (လူအများ၏ အခွန်ပေးဆောင်လိုစိတ်) အပေါ်တွင် ဆိုးရွားစွာ သက်ရောက်နိုင်သည်ဟုစိုးရိမ်ကြပါသည်။⁶⁰ အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခြင်းဖြင့် စနစ်အား အလွဲသုံးစားပြုသူများအား အကျိုးခံစားရစေပြီး၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများအား လိုက်နာသူများအတွက်လည်း မကောင်းသည့် နမူနာတစ်ရပ် သတ်မှတ်ပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်ပါသည်။ အနာဂတ်တွင် မမှန်ကန်သော ပြုကျင့်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ယခင်ကာလများတွင် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များ သတ်မှတ်ပေးခဲ့သည့် သာဓကရှိပြီး၊ ယခုအကြိမ်သည်လည်း နောက်ဆုံးအကြိမ်ဖြစ်သည်ဟု အစိုးရက ထုတ်ပြန်ခြင်းမရှိပါ။⁶¹

အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များ ဆက်လက်ရရှိနိုင်မည်ဟု သိနားလည်ထားသည့်အခါ အခွန်ထမ်းများသည် ၎င်းတို့၏ ဝင်ငွေများကို ယခုတစ်ကြိမ်တွင် ကြေညာနိုင်သော်လည်း၊ နောက်တစ်ကြိမ်တွင် အခွန်လွတ်ငြိမ်းခွင့် ထပ်မံရရှိပြီး လျော့ပေါ့နှုန်းထားများဖြင့် အခွန်ဆောင်ခွင့်ရရန် မျှော်လင့်ကာ အခွန်ရှောင်မှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များတွင် အခွန်လွတ်ငြိမ်းခွင့်ရရှိပြီး နောက်ပိုင်းကာလများ၌ ယခင်က အလွဲသုံးစားပြုကျင့်ခဲ့သော အခွန်ထမ်းများအား ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် ပိုမိုတင်းကြပ်စွာ စိစစ်ရမည့် သတ်မှတ်ချက်များကို ထည့်သွင်းထားခြင်းမရှိပါ။ ယနေ့အထိ မှန်ကန်စွာကြေညာ၍ အခွန်ပေးဆောင်ခဲ့သော အခွန်ထမ်းများသည် ဆက်လက်၍ ကြေညာလိုခြင်းမရှိတော့ဘဲ၊ နောက်တစ်ကြိမ် အခွန်လွတ်ငြိမ်းခွင့်ပေးသည့် အချိန်အထိ စောင့်ဆိုင်းသွားနိုင်ပါသည်။

အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်သည် မူဝါဒအရ တရားဝင် ဝင်ငွေရင်းမြစ်များ (ဥပမာ - အိမ်ခြံမြေအဆောက်အအုံ ငှားရမ်းခများ) မှ ရရှိသော ဝင်ငွေများကို ကြေညာရာတွင်သာ အသုံးပြုနိုင်သည်ဖြစ်ရာ အစိုးရအနေဖြင့် တရားမဝင်ကုန်သွယ်မှုများမှ ရရှိသော ငွေမည်းခဝါချမှုများ ပြုလုပ်သည့် အခွန်ထမ်းများအား မည်သို့တားဆီးမည်ကို ရှင်းလင်းစွာ ဖော်ပြထားခြင်း မရှိပါ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စစ်အစိုးရက ၁၉၉၀ ခုနှစ်များတွင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်သည် တရားမဝင် မူးယစ်ဆေးဝါးရောင်းချခြင်းများမှ ရရှိသော ငွေမည်းပမာဏ အမြောက်အများကို ခဝါချသည့် ရလဒ် ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။⁶²

အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအား အကောင်အထည်ဖော်မှုပိုင်းနှင့် စပ်လျဉ်းပြီး ကျွမ်းကျင်သူများက မေးခွန်းထုတ်ခဲ့ကြပါသည်။ အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်သည် ၂၀၁၉ခုနှစ် အောက်တိုဘာလမှ စတင်၍ အသက်ဝင်ခဲ့သော်လည်း ၂၀၁၉ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလရောက်သည်အထိ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အား အသုံးပြုနိုင်မည့် နည်းလမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသော ညွှန်ကြားချက်များကို မထုတ်ပြန်သေးပါ။ ထို့ကြောင့် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအပေါ် စိတ်ဝင်စားမှု နည်းပါးခဲ့သည်။

ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိသော နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ

မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ဩဇာသက်ရောက်မှုကြီးမားပါသည်။ စီးပွားရေး၏ ကဏ္ဍအများစုတွင် ၎င်းအဖွဲ့အစည်းများသည် အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေကြပြီး၊ အစိုးရ၏ရငွေများအနက်မှ အဓိကရင်းမြစ်တစ်ခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။ ဗဟိုဘဏ်မှ လွှဲပြောင်းငွေများနှင့်အတူ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများထံမှ ရရှိသော လွှဲပြောင်းငွေများသည် ၂၀၁၈-၂၀၁၉ ဘဏ္ဍာရေးနှစ်တွင် ပြည်ထောင်စုရငွေ၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းနီးပါး ရှိပါသည်။⁶³

နားလည်ရခက်ခဲပြီး အားကောင်းခိုင်မာခြင်းမရှိသော စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်ကြောင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ရငွေဆုံးရှုံးရသော အဓိကရင်းမြစ်ဖြစ်လာနိုင်ပါသည်။ ယခင်ကာလများတွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ၎င်းတို့ရရှိသော အမြတ်အစွန်းများ၏ ၅၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ပြည်ထောင်စု အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းထဲသို့ ထည့်သွင်းခြင်းမပြုဘဲ အခြားငွေစာရင်း (Other Accounts) များထဲတွင် ထိန်းသိမ်းထားပါသည်။ ၂၀၁၇ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလအထိ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အခြားငွေစာရင်းများထဲတွင် ထိန်းသိမ်းထားရှိသော ငွေပမာဏမှာ ကျပ်ငွေ ၁၁.၄၅ထရီလီယံ (ခန့်မှန်းခြေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၈.၆ ဘီလီယံ) ရှိပါသည်။ အဆိုပါပမာဏသည် နိုင်ငံ၏ ပညာရေးနှင့် ကျန်းမာရေးအသုံးစရိတ် နှစ်ခုပေါင်းထက် အဆများစွာကျော်လွန်လျက်ရှိပါသည်။⁶⁴ ၂၀၁၉ခုနှစ် ဇွန်လတွင် အစိုးရသည် အခြားငွေစာရင်းများကို ဖျက်သိမ်းပြီး၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့် အမြတ်အစွန်းများကို ငွေတိုက်ဦးစီးဌာန သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနများသို့ လွှဲပြောင်းပေးရန် ညွှန်ကြားချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့ ညွှန်ကြားခဲ့ခြင်းဖြင့် ဒေါ်လာသန်းထောင်ပေါင်းများစွာကို ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံရန် အလားအလာများ ဖော်ဆောင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။⁶⁵

ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများ ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသော်လည်း နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုမရှိခြင်းသည် စိန်ခေါ်မှုများကို ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေစေပါသည်။ အထူးသဖြင့် သဘာဝသယံဇာတ တူးဖော်ရေးကဏ္ဍတွင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် စာချုပ်များကို ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့် ညှိနှိုင်းချုပ်ဆိုနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာ တစ်စုံတစ်ရာရှိပါသည်။ စာချုပ်ပါအသေးစိတ်အချက်အလက်များကို များသောအားဖြင့် လျှို့ဝှက်ထားကြသည်။ ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုအားနည်းခြင်းတို့သည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများအတွက် များစွာအသာစီးရစေမည့် သတ်မှတ်ချက်များကို ဖြစ်ပေါ်လာစေပါသည်။ ထို့ပြင် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ ပုဂ္ဂလိက မိတ်ဖက်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ပေးဆောင်ရမည့် အခွန်များအား ပေးဆောင်ခြင်း ရှိ၊ မရှိကို ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲရန်လည်း ခက်ခဲလာမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဥပမာ မြန်မာ့ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းသည် ကုန်သွယ်လုပ်ငန်းခွင်၊ အထူးကုန်စည်ခွန်နှင့် အကောက်ခွန်များကို ၎င်းနှင့်အတူ မိတ်ဖက်အဖြစ် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည့် ကမ်းလွန်သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ကွက်များရှိ နိုင်ငံခြားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများကိုယ်စား ပေးဆောင်ပါသည်။ ထိုပြဋ္ဌာန်းချက်များကြောင့် မြန်မာ့ရေနံနှင့် သဘာဝဓာတ်ငွေ့လုပ်ငန်းအတွက် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ခုနှစ်တွင် ကျပ်ငွေ ၂၀၀ ဘီလီယံ ကျော် ဆုံးရှုံးခဲ့ပါသည်။ တစ်နည်းဆိုရပါမူ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ ဆုံးရှုံးမှုများပင် ဖြစ်ပါသည်။⁶⁶

၄။ အကြံပြုချက်များ

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု စီမံကိန်း (MSDP) တွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ပန်းတိုင်များ အောင်မြင်စေရေးအတွက် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံရန် လိုအပ်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် အဆိုပါကဏ္ဍများတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ဘဏ္ဍာငွေများ လိုအပ်သည်ဖြစ်ရာ အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို ကျွမ်းကျင်ထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် လိုအပ်ပြီး လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ ချမ်းသာကြွယ်ဝသူများသည် ၎င်းတို့၏ အခွန်ဝေစုများကို မျှတစွာ ပေးဆောင်လာစေရေးအတွက် တိကျစွာ ဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအခန်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံ၌ အခွန်ကောက်ခံခြင်းကို အသုံးပြု၍ ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်ရန် လုပ်ဆောင်နိုင်မည့် အဓိကအကြံပြုချက်များကို ဖော်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) ကို တိုးမြှင့်အကောင်အထည်ဖော်ကာ၊ ပိုမိုမျှတသော အခွန်စနစ်သို့ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် ပြောင်းလဲပါ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုနှင့် မညီမျှမှုတို့ကို တိုက်ဖျက်ရန်အတွက် ပိုမိုအားကောင်းခိုင်မာသော ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အားလုံးလွှမ်းမိုးခြင်းပါဝင်သည့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုယန္တရားများ လိုအပ်သည်ကို COVID-19 အကြပ်အတည်းက မီးမောင်းထိုးပြလျက် ရှိပါသည်။ COVID-19 သည် ဆင်းရဲသော အိမ်ထောင်စုများ အတွက် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သော ရိုက်ခတ်မှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့ပါသည်။ ဆင်းရဲသော အိမ်ထောင်စုများသည် ကပ်ရောဂါ ကာလအတွင်း ဝင်ငွေမရရှိမှုကို ရင်ဆိုင်နေရသည့် တစ်ချိန်တည်းမှာပင် စုဆောင်းငွေများ အလွန်နည်းပါးခြင်း သို့မဟုတ် အကြပ်အတည်းကာလအတွင်း အခြားသော အထောက်အကူများမရရှိခြင်းတို့ကိုလည်း ရင်ဆိုင်ကြရပါသည်။ ကပ်ရောဂါကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသည့် စက်ရုံများ ပိတ်သိမ်းခြင်း၊ စားသောက်ကုန်ကြမ်းကွင်းဆက်များ ပျက်ယွင်းရခြင်း တို့ကြောင့် ရေတိုစီးပွားရေးရိုက်ခတ်မှုများကို ပိုမိုမြင်သာလာသည့် အချိန်မှာပင် ရေရှည်သက်ရောက်မှုများကိုလည်း လာမည့်လများတွင် ခံစားရနိုင်သည်သာမက နှစ်ကာလအပိုင်းအခြားအထိပါ ခံစားရဖွယ်ရှိပါသည်။ ယခုကြုံတွေ့နေရ သည့် အကြပ်အတည်းမှ သာတူညီမျှပြန်လည်နာလန်ထူလာနိုင်ရန်အတွက် အလွန်အရေးပါသော အချက်မှာ MSDP တွင် ဖော်ပြထားသည့် အဓိကအစီအမံများကို မြန်ဆန်စွာ အကောင်အထည်ဖော်ရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ခုခံကာကွယ်နိုင်စွမ်းအနည်းဆုံး အစုအဖွဲ့များအား အထောက်အကူပြုနိုင်မည်ဖြစ်ကာ စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော စီးပွားရေးဝန်းကျင်တစ်ရပ်ကိုလည်း ရှေ့ဆက်ဖန်တီးနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ရာတွင် အရေးပါသည့်အချက်မှာ အခွန်စနစ်ကို ပိုမိုမျှတသော စနစ်အဖြစ်သို့ ပြောင်းလဲရန်နှင့် ကျန်းမာရေး၊ ပညာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေး ကဏ္ဍများတွင် အသုံးစရိတ်များ တိုးမြှင့်သုံးစွဲရန် ဖြစ်ပါသည်။ COVID-19 စီးပွားရေးထိခိုက် မှု သက်သာရေးစီမံချက် (CERP) ကဲ့သို့သော မူဝါဒများမှတစ်ဆင့် မှန်ကန်သော လမ်းကြောင်းကို လတ်တလော စတင်လျှောက်လှမ်းနိုင်မည်ဖြစ်ပြီး၊ တရားဝင်လုပ်သားများ၊ စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိ လုပ်သားများထံသို့ ရောက်ရှိ စေမည့် ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုအစီအစဉ်များကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုးချဲ့ ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ လာမည့်လများအတွင်း ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို အားကောင်းခိုင်မာသော လူမှုရေးအာမခံချက်များနှင့်အတူဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ လုပ်သားစေ့ကွက်အတွက်ကာကွယ်မှုများဆောင်ရွက်ပေးခြင်း တို့မှာ အလွန်အရေးပါလာမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပိုမိုမျှတသော အခွန်စနစ်သည် အဆိုပါဦးစားပေးဆောင်ရွက်ချက်များအတွက် ရေရှည်တွင် အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ခု ဖြစ်လာမည်ဖြစ်ပါသည်။ မျှတ၍ ထိရောက်မှုရှိသော အခွန်စနစ်ကို လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်ရန်မှာ အလွန်အားကောင်းသော နိုင်ငံရေးခေါင်းဆောင်မှုလိုအပ်ပါသည်။ ယင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ၏ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲပြီး ဟန်ချက်ညီသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုစီမံကိန်း (MSDP) ၏ ရည်ရွယ်ချက်များ အောင်မြင် ရန် အခရာလည်းဖြစ်ပါသည်။

ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အခွန်ကောက်ခံခြင်းနှင့် ဥပဒေအရ ကြပ်မတ်ခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များကို အားကောင်းခိုင်မာစေရန် ဆက်လက်ဆောင်ရွက်ပါ။

အခွန်အရာရှိများနှင့် အခွန်ထမ်းများကြားရှိ ဆက်ဆံရေးမှာ ထိရောက်မှုရှိပြီး ကျွမ်းကျင်မှုအပေါ်တွင် အခြေခံကာ ခန့်မှန်း နိုင်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်ကျသင့်ခြင်းကို တွက်ချက်ရာတွင် အလျဉ်းသင့်သလို ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ ညှိနှိုင်းခြင်းများ အနည်း ဆုံးဖြစ်ရန် လိုအပ်ပြီး သတ်မှတ်ထားသော စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံရန် လိုအပ်ပါသည်။ ပြည်တွင်း အခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင် တွက်ချက်ခြင်းစနစ်ကို ဆက်လက်ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ အခွန်ကြေညာလွှာတင်သွင်းခြင်းနှင့် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းတို့တွင် အီလက်ထရောနစ် နည်းပညာများကို ဆက်လက် အသုံးပြုသင့်ပြီး အခွန်ကောက်ခံမှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းစဉ်များအား ပိုမိုပွင့်လင်းမြင်သာအောင် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အခွန်ဌာနအသီးသီးကြား တစ်သမတ်တည်းဖြစ်စေရန် ဆောင်ရွက်သင့်ပြီး၊ ဒဏ်ငွေတပ်ခြင်းများ ဆောင်ရွက်ရာတွင် ကျိုးကြောင်းဆီလျော်မှုရှိရန် လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။

ထိုပြင် အခွန်ပေးဆောင်ရမည့် ဝင်ငွေပမာဏကို တွက်ချက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ရှင်းလင်းတိကျသော ညွှန်ကြားချက်များ ထုတ်ပြန်သင့်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအတွင်း အဂတိလိုက်စားမှုတိုက်ဖျက်ရေး လုပ်ငန်းစဉ်များကို အကောင်အထည်ဖော်သင့်ပါသည်။

အဆိုပါအစီအမံများကို ဆောင်ရွက်ရာတွင် စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းနှင့် ဥပဒေအကြံပေးခြင်းဆိုင်ရာ စွမ်းရည်များ မြှင့်တင်ခြင်းနှင့်အတူ တွဲဖက်ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်ထမ်းကိုယ်တိုင် စည်းကြပ်ခြင်းစနစ်ကို ကျင့်သုံး သည့်အခါ စနစ်အပေါ်တွင် အလွဲသုံးစားပြုကျင့်သော အခွန်ထမ်းများကို တာဝန်ခံမှုရှိစေမှသာ အောင်မြင်နိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ ဦးစားပေးအနေဖြင့် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနသည် ကုမ္ပဏီကြီးများကို အခွန်စနစ်အတွင်းသို့ ထည့် သွင်းရန်လိုအပ်ပြီး၊ ၎င်းတို့ ပေးဆောင်ရန်လိုအပ်သည့် အခွန်ပမာဏကို တိကျစွာ ပေးဆောင်လာစေရန် ထိရောက် သော စာရင်းစစ်ဆေးခြင်းကို ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဖော်ပြထားသော အစီအမံများသည် ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာန၏ အခွန်စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် လိုက်နာလုပ်ဆောင်မှုများ အားကောင်းနိုင်စေရန်အတွက် အဓိကျသော အစီအမံများအဖြစ် ရှိနေပြီး ဖြစ်ပါသည်။⁶⁷ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ မှုများ ရှေ့ဆက်ရန်အတွက်မှာ အစိုးရ၏ နိုင်ငံရေးစိတ်ဆန္ဒ လိုအပ်ပြီး အဆိုပါ ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို လက်တွေ့ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန် လုံလောက်သောရင်းမြစ်များကို ဖော်ထုတ်သုံးစွဲရန် လိုအပ်မည်ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်မက်လုံးများနှင့် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် အခွန်မက်လုံးများ အသုံးပြုခြင်းကို လျှော့ချပြီး၊ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ဆွဲဆောင်သည့် နည်းလမ်း တစ်ရပ်အဖြစ် တည်ငြိမ်မှုနှင့် မှန်းဆနိုင်မှုတို့ကို ဦးစားပေးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အခွန်မက်လုံးများကို ဆက်လက် ထားရှိမည်ဆိုပါက သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို အလေးထားသည့် သုံးသပ်ချက် များအပါအဝင် ကျယ်ပြန့်သော ဖွံ့ဖြိုးရေးဆိုင်ရာပန်းတိုင်များနှင့် ချိတ်ဆက်ထားသည့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုရှိပြီး မျှတမှု ရှိသော စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ်တွင် အခြေခံသင့်ပါသည်။ အခွန်မက်လုံးများ၏ သဘောသဘာဝကို ပြန်လည် စဉ်းစားသုံးသပ်သင့်ပါသည်။ အခွန်မက်လုံးများသည် စွန့်စားမှုများသော စီမံကိန်းများနှင့် စတင်လည်ပတ်ရာ တွင် အသုံးပြုရသည့် ကုန်ကျစရိတ်များအတွက် အထောက်အကူပြုသင့်ပြီး၊ ရေရှည်တွင်လည်း ရငွေများနှင့် အလုပ် အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို ကြီးကြီးမားမား ဖန်တီးပေးနိုင်မည့်အလားအလာ ရှိမည်ဖြစ်ပါသည်။ အခွန်မက်လုံးများ သည် လွှတ်တော်နှင့် အများပြည်သူတို့၏ စိစစ်မှုကို ခံယူရမည်ဖြစ်ပြီး၊ ၎င်းတို့ကို အခါအားလျော်စွာ ပြန်လည်သုံးသပ်ရ မည်ဖြစ်ပါသည်။

အစိုးရသည် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်နှင့်ပတ်သက်သည့် ၎င်း၏ ချဉ်းကပ်ပုံများကို ပြန်လည်စဉ်းစားသုံးသပ်သင့်ပါ သည်။ ပထမအဆင့်အဖြစ် အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် လက်ရှိ အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်များကို အသုံးပြုနိုင်မည့် အသေးစိတ်နည်းလမ်းများနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ညွှန်ကြားချက်များကို ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနက ထုတ်ပြန်ပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။ အရေးကြီးသည့်အချက်မှာ အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့် ထပ်မံပေးတော့မည် မဟုတ်ကြောင်းကို အစိုးရက ရှင်းရှင်းလင်းလင်း အသိပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် ၂၀၂၀ စက်တင်ဘာလအကုန်တွင် အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာ ခွင့်အား လိုက်နာရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည့် မည်သူ့ကိုမဆို ပြင်းထန်သော အရေးယူမှုများ ဆောင်ရွက်ရန် အာမခံရမည်ဖြစ် ပါသည်။ အခွန်လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ကို အသုံးပြုသော အခွန်ထမ်းများအနေဖြင့် လာမည့်နှစ်များအတွင်း အခွန် ဆိုင်ရာ ပြဋ္ဌာန်းချက်များကို လိုက်နာဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် တင်းကြပ်သော ကြီးကြပ်ရေးအစီအမံများဖြင့် စိစစ်မှုကို ခံယူရန် ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်မူဝါဒအား နှုန်းတိုးစနစ်ပုံစံ ဖြစ်ပေါ်လာစေမည့် နည်းလမ်းများကို ရှာဖွေပါ။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ အခွန်မူဝါဒမှာ နှုန်းတိုးအခွန်စနစ်သို့ အတိုင်းအတာတစ်ခုအထိ ရောက်ရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ အခွန်တိမ်းရှောင်မှုများအား တိုက်ဖျက်ခြင်းနှင့် အခွန်မကလုံးပေးခြင်းများ လျော့ချခြင်းတို့မှာ သီးခြားအခွန်နှုန်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းထက် ပို၍အရေးကြီးပါသည်။ သို့သော်လည်း နှုန်းတိုးစနစ်ရှိသည့် အခွန်မူဝါဒများကို အားကောင်းခိုင်မာလာစေမည့် ရိုးရှင်းသော နည်းလမ်းများ ရှိနိုင်ပါသည်။ ထိုသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ဝင်ငွေမညီမျှမှုကို လျော့နည်းစေမည့် နည်းလမ်းဖြစ်သည်သာမက ကျား၊မ ရေးရာ ဂျန်ဒါ မညီမျှမှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းလမ်းဖြစ်ပါသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် အမျိုးသမီးများသည် နှုန်းလျော့အခွန်စနစ်တွင် ပါဝင်သည့် ယန္တရားများ၏ သက်ရောက်မှုကို အချိုးမညီစွာ ခံစားရသောကြောင့်ဖြစ်ပါသည်။

အခွန်ဆိုင်ရာမူဝါဒအား နှုန်းတိုးစနစ်ပုံစံ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာစေရေးအတွက် အစိုးရအနေဖြင့် ရွေးချယ်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများရှိပါသည်။ ပထမအဆင့်အနေဖြင့် အစိုးရသည် ပစ္စည်းငှားရမ်းခများမှရရှိသော ဝင်ငွေခွန်အား အထွေထွေဝင်ငွေခွန်နှုန်းနှင့် ချိန်ညှိနိုင်ပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် ပစ္စည်းပိုင်ရှင်များအား လစာခေါင်းစဉ်အောက်မှ ပေးဆောင်ရသူများထက် ပို၍ မျက်နှာသာပေးခြင်းကို ရှောင်ရှားနိုင်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ဒုတိယအဆင့်အနေဖြင့် ပစ္စည်းခွန်များကို ပိုမိုအသုံးချနိုင်ပါသည်။ ပစ္စည်းခွန်တွင် ပါဝင်သည့် အိမ်ခြံမြေအဆောက်အအုံများ၏ တန်ဖိုးတွက်ချက်မှုများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်း တန်ဖိုးမြင့်အိမ်ခြံမြေအဆောက်အအုံပိုင်ရှင်များ ပေးဆောင်ရမည့် ပစ္စည်းခွန်နှုန်းထားကို တိုးမြှင့်ခြင်းအားဖြင့် တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် အစိုးရများသည် ရငွေများကို တိုးတက်ရှာဖွေနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ တတိယအချက်အနေဖြင့် အစိုးရသည် ဝင်ငွေခွန်နှုန်းထားများကို လျော့ချပေးပြီး၊ အသေးစားစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ ဖြည့်သွင်းရမည့် ပုံစံများကို ရှင်းလင်းမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊ မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကုန်စည်များနှင့် ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် တည်ဆဲအခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်များကို ဆက်လက်ထိန်းသိမ်းထားခြင်း သို့မဟုတ် တိုးချဲ့ခြင်းများ ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်။ နှုန်းလျော့စနစ်ဖြစ်နေသည့် ဝန်ဆောင်မှုများအား အသုံးပြုအဖြစ်အကြေးငွေပေးနေမှုများနှင့် အခြေခံ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် စာရင်းပြင်ပစည်းလွတ်ခွင့်ရှိ အခွန်ကောက်ခံနေမှုများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေး လုပ်ဆောင်မှုများတွင် ထည့်သွင်းစဉ်းစားအသိအမှတ်ပြုပြီး အဖြေရှာရန်လိုအပ်ပါသည်။

နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ စီမံအုပ်ချုပ်မှုနှင့် ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲမှုများအား ခိုင်မာအားကောင်းစေရန် ဆောင်ရွက်ပါ။

အစိုးရ၏ ရငွေများ တိုးတက်ရရှိလာစေရန်အတွက် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းသည် များစွာအရေးပါသည်။ မကြာမီက ချမှတ်ခဲ့သော အခြားငွေစာရင်းများကို ပိတ်သိမ်းစေသည့် ဆုံးဖြတ်ချက်သည် ဒေါ်လာဘီလျံပေါင်းများစွာကို ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုကဏ္ဍများတွင် အသုံးပြုလာနိုင်စေသည်။ သို့သော်လည်း အစိုးရအနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအတွင်း ယှဉ်ပြိုင်မှု၊ တာဝန်ခံမှုနှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှုများ ပိုမိုဖြစ်ပေါ်လာစေရေး လုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပါသည်။ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ပိုမိုအားကောင်းသော ကြီးကြပ်မှုနှင့် စိစစ်မှုတို့ကို လိုက်နာသင့်ပါသည်။ ပြည်တွင်းအခွန်များဦးစီးဌာနအနေဖြင့် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ ဘဏ္ဍာရေးနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာအချက်အလက်များကို လက်လှမ်းမီအသုံးပြုရန် လိုအပ်ပြီး၊ နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ၎င်းတို့၏ မိတ်ဖက်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် သတ်မှတ်ထားသည့် အခွန်များကို ပေးဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဤဆောင်ရွက်ချက်များကို အထောက်အကူပြုရန်အတွက် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများသည် ရင်းနှီးမြုပ်နှံသူများနှင့် လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော စာချုပ်များကို ထုတ်ဖော်ကြေညာခြင်း၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအစီရင်ခံစာများ ထုတ်ပြန်ခြင်းနှင့် လွတ်လပ်သော စာရင်းစစ်အဖွဲ့များ၏ စစ်ဆေးမှုများကို ပုံမှန်ခံယူရမည်ဖြစ်ပါသည်။^{၈၈} ရေရှည်တွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံပိုင်စီးပွားရေးအဖွဲ့အစည်းများအား ရငွေရှာဖွေပေးသူများအဖြစ် မှီခိုနေမှုကို လျော့ချသွားရန် နည်းလမ်းများ ရှာဖွေသင့်ပါသည်။

အခွန်ပေးဆောင်သော ယဉ်ကျေးမှုတစ်ရပ် ဖန်တီးပါ။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် အခွန်များနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုပေးခြင်းများအကြား ရှင်းလင်းသည့် ချိတ်ဆက်မှုကို ဖန်တီးပေးခြင်းဖြင့် နိုင်ငံသားများနှင့် အစိုးရတို့အကြား တည်ရှိသည့် လူမှုပဋိညာဉ်ကို အားကောင်းလာစေရန် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သုတေသနပြုချက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူ့အများအပြားသည် အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းအား နိုင်ငံသားတာဝန်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်ဟု ယူဆထားပြီးဖြစ်ကာ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်းဖြင့် ထင်သာမြင်သာရှိသော အကျိုးရလဒ်များ ပေါ်ပေါက်လာမည်ဆိုပါက အခွန်ပိုမိုပေးဆောင်ရန် ဆန္ဒရှိကြကြောင်း သိရှိရသည်။⁶⁹ သို့သော်လည်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ ကြာမြင့်ခဲ့သော စစ်အုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် နိုင်ငံသားများက အစိုးရအပေါ် မှီခိုခြင်းမပြုသည့် စနစ်ကို မွေးထုတ်ပေးခဲ့သည်။ ယင်းအစား လူမှုအသိုက်အဝန်းများအတွင်း အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများအတွက် အစိုးရ၏ ထောက်ပံ့မှုမပါဘဲ ကိုယ်တိုင် ငွေကြေးရှာဖွေခြင်းမှာ အလေ့အထတစ်ရပ်ဖြစ်ခဲ့သည်။⁷⁰ အခွန်တိုးမြှင့်ကောက်ခံခြင်းဖြင့် ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍများတွင် ထင်သာမြင်သာရှိသော ရလဒ်များ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်ကို အစိုးရက အာမခံပေးရန် လိုအပ်သည်။ ထိုရည်ရွယ်ချက်များ အောင်မြင်ရန် နည်းလမ်းတစ်ရပ်မှာ ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အားကောင်းလာစေရန်နှင့် စီမံကိန်းများနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းများ ရေးဆွဲရာတွင် အများပြည်သူ ပါဝင်လာစေရန်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့ ပေးဆောင်လိုက်သော အခွန်များကို မည်သည်တို့တွင် သုံးစွဲလိုက်သည်ကို သိရှိလိုကြသည်ဟု သုတေသနပြုချက်များက ဆိုပါသည်။⁷¹ အားလုံးပါဝင်နိုင်သော ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းဖြစ်စဉ်များမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံသားများ၏ တောင်းဆိုမှုများအပေါ် အစိုးရက ပိုမိုတာဝန်ခံလာခြင်းဖြင့် အခွန်ဆိုင်ရာလိုက်နာဆောင်ရွက်မှုများကို အားကောင်းလာစေမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤအချက်မှာ သမိုင်းတစ်လျှောက်တွင် ပြည်သူ့ရေးရာဝန်ဆောင်မှုများ အားနည်းခဲ့ပြီး အစိုးရအပေါ်တွင် ယုံကြည်မှုအတိုင်းအတာ လွန်စွာနည်းပါးခဲ့သော ကျေးလက်နှင့် ပဋိပက္ခဒဏ်ခံရသူများအတွက် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ အမျိုးသမီးများအပါအဝင် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွင်း ဖယ်ကြည့်ခံရသော အစုအဖွဲ့များအား အစိုးရ၏ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သော လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ခွင့်ရှိလာစေရေး လုပ်ဆောင်ပေးရန် မရှိမဖြစ် လိုအပ်ပါသည်။

ကျားမရေးရာ ဂျိန်ဒါအလေးပေးသော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းများကို ဆောင်ရွက်ပါ။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်း ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြု၍ ကျားမ ရေးရာ ဂျိန်ဒါတန်းတူညီမျှမှုကို ဖော်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ဌာနများအားလုံး၏ စီမံကိန်းများနှင့် မူဝါဒများတွင် ကျားမရေးရာ ဂျိန်ဒါကဏ္ဍကို အလေးပေးထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။ ထိုသို့ဖြစ်ပေါ်လာရန်မှာ MSDP တွင် ပါဝင်သည့် ကျားမရေးရာ ဂျိန်ဒါတွင် တန်းတူရည်တူရှိစေရေးအား အဓိကလုပ်ငန်းစဉ်အဖြစ်ထည့်သွင်းဆောင်ရွက်ခြင်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အသိပညာမြှင့်တင်ပေးရမည် ဖြစ်ပါသည်။ အမျိုးသမီးများသည် စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် အရအသုံးခန့်မှန်းခြေငွေစာရင်းများ ရေးဆွဲခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပြီး၊ မတူကွဲပြားသော အစုအဖွဲ့များ၏ သီးခြားဦးစားပေးမှုများ၊ လိုအပ်ချက်များကို အဆိုပါလုပ်ငန်းစဉ်အတွင်း အလေးပေးထည့်သွင်းရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ရေတိုကာလတွင် အများပြည်သူ၏ အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝစွာပါဝင်မှုကို အာမခံပေးနိုင်ရေး ဖြစ်ပါသည်။ ရေရှည်ကာလတွင် ပြည်ထောင်စုအဆင့်၊ တိုင်းဒေသကြီး/ပြည်နယ်အဆင့် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်များနှင့် အဓိကကျသော ဝန်ကြီးဌာနများတွင် အမျိုးသမီးများ ကိုယ်စားပြုပါဝင်မှု နည်းပါးနေခြင်းကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရန် ဖြစ်ပါသည်။ အသုံးစရိတ်ဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ရလဒ်သည် ကျားမရေးရာ ဂျိန်ဒါမညီမျှမှုများကို ဖြေရှင်းဆောင်ရွက်ရမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ပညာရေး၊ ကျန်းမာရေးနှင့် လူမှုဖူလုံရေးကဏ္ဍများအတွက် လုံလောက်သော ဘဏ္ဍာငွေများ ခွဲဝေသုံးစွဲရန် လိုအပ်ပြီး၊ သုံးစွဲလိုက်သည့် ဘဏ္ဍာငွေများမှာလည်း ထိရောက်မှုရှိစေရေးပင် ဖြစ်ပါသည်။

ကိုးကားထားသောစာတမ်းများ (REFER-

ActionAid, CBI, Christian Aid and Oxfam (2018) 'Tax Incentives in the Global South', ActionAid, CBI, Christian Aid and Oxfam. actionaid.org.uk/sites/default/files/publications/tax_incentives_in_the_global_south.pdf

ActionAid (2019) 'Scoping Paper on Taxation in Myanmar', ActionAid. (unpublished, internal)

ASEAN Briefing (2018) 'Comparing Tax Rates Across ASEAN', ASEAN Briefing, 26 July 2018. <https://www.aseanbriefing.com/news/2018/07/26/comparing-tax-rates-across-asean.html>

Batcheler, R. (2019) 'Where Top-Down Meets Bottom-Up: Planning and Budgeting in Myanmar', Asia Foundation. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/07/Where-Top-Down-Meets-Bottom-Up-Planning-and-Budgeting-in-Myanmar.pdf

Bauer, A, A. Hein, K. S. Htay, M. Hamilton and P. Shortell (2018) 'State-Owned Economic Enterprise Reform in Myanmar: The Case of Natural Resource Enterprises', Natural Resource Governance Institute and Renaissance Institute. resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/state-owned-economic-enterprise-reform-in-myanmar_0.pdf

Bissinger, J. (2019) 'Informal Payments and Contributions by Businesses in Myanmar', IGC. theigc.org/wp-content/uploads/2019/02/Bissinger-2019-final-report.pdf

Burnley, J., M. Hilton, P. E. Phyu and N. Tun (2016) 'A Case for Gender Responsive Budgeting in Myanmar', ActionAid, Women's Organizations Network of Myanmar, CARE, Oxfam. <https://oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/603484/bp-gender-responsive-budgeting-myanmar-240316-en.pdf?sequence=3&isAllowed=y>

Central Statistical Organization, World Bank and UNDP (2019) 'Poverty Report – Myanmar Living Conditions Survey 2017', World Bank. documents.worldbank.org/curated/en/921021561058201854/pdf/Myanmar-Living-Condition-Survey-2017-Report-3-Poverty-Report.pdf

Chau, T. (2019) 'Myanmar Looks to Legalize its Informal Economy', Asia Times, 9 October. asiatimes.com/2019/10/article/myanmar-looks-to-legalize-its-informal-economy/

Deshpande, R. (2018) Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar: Discussion Paper, Asia Foundation. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/03/Budget-Monitoring-and-Oversight-System-in-Myanmar_Full-report-English.pdf

DICA 'Special Economic Zones', dica.gov.mm/en/special-economic-zones (last accessed 25 November 2019).

DFDL (2019a) 'Myanmar Tax Update: New Tax Administration Law Enacted in Myanmar', DFDL. dfdl.com/resources/legal-and-tax-updates/myanmar-tax-update-significant-changes-under-the-new-tax-administration-law/

DFDL (2019b) 'Myanmar Tax Update: Myanmar Introduces a Tax Amnesty and Other Significant Changes Under The 2019 Union Tax Law', DFDL. adfdl.com/resources/legal-and-tax-updates/myanmar-tax-update-myanmar-introduces-a-tax-amnesty-and-other-significant-changes-under-the-2019-union-tax-law/ (last accessed 25 November 2019)

Dickenson-Jones, G., S. Kanay De and A. Smurra (2015) 'State and Region Public Finances in Myanmar', MDRI, IGC and Asia Foundation. <https://asiafoundation.org/wp-content/uploads/2015/10/State-and-Region-Public-Finances-in-Myanmar.pdf>

Hamilton, M. and A. Hein (2017) 'Participatory Reforms in the Budget Process', Renaissance Institute. <https://rimyanmar.org/en/publication/participatory-reforms-budget-process>

Internal Revenue Department, 'Tax Reform' . ird.gov.mm/en/page/29279 (last accessed 25 November 2019)

International Monetary Fund (2019) 'Myanmar: 2018 Article IV Consultation', International Monetary Fund imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/04/10/Myanmar-2018-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-46748

Lwin, N. (2019) 'Tracking the Myanmar Govt's Income Sources and Spending', The Irrawaddy, 22 October. <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/tracking-myanmar-govts-income-sources-spending.html>

McCarthy, G. (2016) 'Building on What's There: Insights on Social Protection and Public Goods Provision from Central-East Myanmar', International Growth Centre. <https://www.theigc.org/wp-content/uploads/2016/09/McCarthy-2016-working-paper.pdf>

Ministry of Planning and Finance (2017) 'Citizen's Budget: Year 2017-2018', Ministry of Planning and Finance. themimu.info/sites/themimu.info/files/assessment_file_attachments/Myanmar_Citizens_Budget_2017-2018_-_GoM_2017.pdf

Ministry of Planning and Finance (2018) 'Myanmar Sustainable Development Plan (2018-2030)', Ministry of Planning and Finance. . themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Core_Doc_Myanmar_Sustainable_Development_Plan_2018_-_2030_Aug2018.pdf

Minoletti, P. and N. Sandi (2018) 'Key Economic Issues for Myanmar's Peace Negotiations', IGC. , theigc.org/wp-content/uploads/2018/06/Minoletti-and-Sandi-2018-Final-report_v2.pdf

Minoletti, P. (2019) 'Gender Budgeting', Asia Foundation. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/09/Myanmar_Gender-Budgeting_Eng.pdf

Natural Resource Governance Institute (2019) 'Myanmar Ends Opaque Banking of Proceeds from State Enterprises', Natural Resource Governance Institute. resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/myanmar_ends_opaque_banking_of_proceeds_from_state_enterprises.pdf

OECD (2019) 'Tax Morale: What Drives People and Businesses to Pay Tax?', Oxfam. <https://www.oecd.org/tax/tax-morale-f3d8ea10-en.htm>

Open Development Myanmar (2018) 'Budget', opendevelopmentmyanmar.net/topics/budget (last accessed 25 November 2019).

Open Development Myanmar (2018) 'Taxation' . opendevelopmentmyanmar.net/topics/budget (last accessed 25 November 2019).

Open Development Myanmar (2019), 'Special Economic Zones' , opendevelopmentmyanmar.net/topics/special-economic-zones/ (last accessed 25 November 2019).

Owen, J. and H. M. Htun (2018) 'Attitudes Towards Taxation in Myanmar: Insights from Urban Citizens', Asia Foundation. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/03/Attitude-stowardstaxationMyanmar_Full-Report_English.pdf

Oxfam (2018) 'The Commitment to Reducing Inequality Index 2018', Oxfam.

Oxfam (2019) 'Recent Developments in Tax System of Myanmar', Oxfam. (internal, unpublished)

Oxfam and Women's Budget Group (2019) 'A Short Guide to Taxing for Gender Equality', Oxfam. wbg.org.uk/wp-content/uploads/2019/03/Oxfam-short-guide-to-tax-and-gender.pdf

PwC (2019) 'Myanmar: Corporate – Tax Credits and Incentives'. taxsummaries.pwc.com/ID/Myanmar-Corporate-Tax-credits-and-incentives (last accessed 25 November 2019).

Rodriguez, C. and Deborah Itriago (2019) 'Do Taxes Influence Inequality Between Women and Men?', Oxfam. <https://oxfamilibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620852/rr-taxes-influence-gender-inequality-lac-200819-summ-en.pdf>

Sahla, S. and H. Chay (2019) 'How and Why the Myanmar Government Should Publish Petroleum and Mining Contracts', Natural Resource Governance Institute. resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/how-and-why-the-myanmar-government-should-publish-petroleum-and-mining-contracts.pdf

Shotton, R., Z. W. Yee and K. P. Oo (2016) 'State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar: What are the Procedures and What are the Outcomes?', Renaissance Institute and Asia Foundation. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/02/State-and-Region-Financing-Budgeting-and-Planning-in-Myanmar_ENG-version.pdf

UN, Asian Development Bank and UNDP (2019) 'Accelerating Progress: An Empowered, Inclusive and Equal Asia and the Pacific', UN. unescap.org/sites/default/files/publications/Accelerating%20Progress_Final%28web%29.pdf

UNESCO (2015) 'Incheon Declaration', UNESCO. unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656

VDB Loi (2019) 'Myanmar Tax Booklet 2019', VDB Loi. vdb-loi.com/wp-content/uploads/2019/06/Myanmar-Tax-Booklet_2019.pdf

Winter, M. and Mya Nandar Thin (2017), 'The Provision of Public Goods and Services in Urban Areas in Myanmar', Renaissance Institute and Asia Foundation. rimyanmar.org/en/publication/provision-public-goods-and-services-urban-areas-myanmar

World Bank Group (2017) 'Myanmar Public Expenditure Review 2017: Fiscal Space for Economic Growth', World Bank Group. openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/28392/119855-PER-P159067-PUBLIC-v2-main-report-PERSepcleanwithnewcover.pdf?sequence=1&isAllowed=y

¹Central Statistical Organization (CSO), World Bank and UNDP (2019) 'Poverty Report – Myanmar Living Conditions Survey 2017', World Bank. p.viii-ix. documents.worldbank.org/curated/en/921021561058201854/pdf/Myanmar-Living-Condition-Survey-2017-Report-3-Poverty-Report.pdf c.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656

²International Monetary Fund (IMF) (2019) 'Myanmar: 2018 Article IV Consultation', IMF. p.25 and p.48. imf.org/en/Publications/CR/Issues/2019/04/10/Myanmar-2018-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-46748

³ Ibid. p.49.

⁴ CSO, World Bank and UNDP (2019). p.x-xi.; see also Ministry of Labour, Immigration and Population (2017) 'Annual Labour Force Survey – 2017', Ministry of Labour, Immigration and Population. P.4. HYPERLINK "<https://www.mol.gov.mm/en/wp-content/uploads/downloads/2017/11/2017-ALFS-Q1-Reporten.pdf>" mol.gov.mm/en/wp-content/uploads/downloads/2017/11/2017-ALFS-Q1- Reporten.pdf

⁵ BRAC Myanmar (2020), 'Covid-19 Assessment Report: A Rapid Food and Income Security Assessment'.

⁶Oxfam (2018) 'The Commitment to Reducing Inequality Index 2018', Oxfam. p.4. oxfamlibrary.openrepository.com/bitstream/handle/10546/620553/rr-commitment-reducing-inequality-index-2018-091018-en.pdf

⁷Oxfam and Women's Budget Group (2019) 'A Short Guide to Taxing for Gender Equality', Oxfam. p.4. wbg.org.uk/wp-content/uploads/2019/03/Oxfam-short-guide-to-tax-and-gender.pdf

⁸UN, Asian Development Bank and UNDP (2019) 'Accelerating Progress: An Empowered, Inclusive and Equal Asia and the Pacific', UN. p.2. unescap.org/sites/default/files/publications/Accelerating%20Progress_Final%28web%29.pdf

⁹Ministry of Planning and Finance (2018) 'Myanmar Sustainable Development Plan (2018-2030)', Ministry of Planning and Finance. p.3, 41-46. themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Core_Doc_Myanmar_Sustainable_Development_Plan_2018_-_2030_Aug2018.pdf

¹⁰ IMF (2019). 18.

¹¹Ministry of Planning and Finance (2017). 'Citizen's Budget: Year 2017-2018', Ministry of Planning and Finance. p.9. themimu.info/sites/themimu.info/files/assessment_file_attachments/Myanmar_Citizens_Budget_2017-2018_-_GoM_2017.pdf

¹² Ministry of Planning and Finance (2018). p.20-21.

¹³ Ibid. p.15-16 and p.22-23.

¹⁴ Ministry of Planning and Finance (2017). p.24.

¹⁵ The Ministry of Planning and Finance become the Ministry of Planning, Finance and Industry in 2020.

¹⁶ Ibid. p.11.

¹⁷ World Bank Group (2017) 'Myanmar Public Expenditure Review 2017: Fiscal Space for Economic Growth', World Bank Group. p.13 openknowledge.worldbank.org/bitstream/handle/10986/28392/119855-PER-P159067-PUBLIC-v2-main-report-PERSepcleanwithnewcover.pdf?sequence=1&isAllowed=y

¹⁸ VDB Loi (2019) 'Myanmar Tax Booklet 2019', VDB Loi. p.3-4 and p.8-9 vdb-loi.com/wp-content/uploads/2019/06/Myanmar-Tax-Booklet_2019.pdf

¹⁹ Ministry of Planning and Finance (2017). p.11.

²⁰ VDB Loi (2019). p.13-14 and p.28-34.

²¹ Ibid. p.15-16, p.35-39.

²² Ministry of Planning and Finance (2017). p.10.

²³ R. Deshpande (2018) Budget Monitoring and Oversight System in Myanmar: Discussion Paper, Asia Foundation. p.ii. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/03/Budget-Monitoring-and-Oversight-System-in-Myanmar_Full-report-English.pdf

²⁴ J. Owen and H. M. Htun (2018) 'Attitudes Towards Taxation in Myanmar: Insights from Urban Citizens', Asia Foundation. p.14 and p.19. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2018/03/AttitudestowardstaxationMyanmar_Full-Report_English.pdf

²⁵ International Monetary Fund (2020), 'IMF Country Report No. 20/88'. file:///C:/Users/alisonkent/Downloads/1MMREA2020003.pdf

²⁶ Ministry of Planning and Finance (2017). p.10.

²⁷ ASEAN Briefing (2018) 'Comparing Tax Rates Across ASEAN', ASEAN Briefing, 26 July 2018. <https://www.aseanbriefing.com/news/2018/07/26/comparing-tax-rates-across-asean.html>

²⁸ Oxfam (2019) 'Fair Tax Monitor: Myanmar National Tax Assessment', Oxfam. (internal, unpublished).

²⁹ J. Owen and H. M. Htun (2018). p.13-14.

³⁰ World Bank Group (2017). p.97.

³¹ IMF (2019). p.9.

³² Please see, for example, G. McCarthy (2016), 'Building on What's There: Insights on social protection and public goods provision from central-east Myanmar', IGC. <https://www.theigc.org/wp-content/uploads/2016/09/McCarthy-2016-working-paper.pdf>

³³ Unpublished, Preliminary Research on Informal Taxation in Myanmar, December 2019

³⁴ Unpublished, Preliminary Research on Informal Taxation in Myanmar, December 2019

³⁵ <https://data.worldbank.org/indicator/SH.XPD.OOPC.CH.ZS?locations=MM>

³⁶ ကမ္ဘာ့ဘဏ်မှရရှိသော အချက်အလက်များ (accessed on 25 November 2019 at data.worldbank.org/)ကို အသုံးပြု၍ ပြုလုပ်ထားသည့် ကမ္ဘောဒီးယား၊ လာအို၊ မလေးရှားနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတို့အကြား နှိုင်းယှဉ်လေ့လာချက် အပေါ်တွင် အခြေခံပါသည်။ မှတ်ချက် - ကမ္ဘောဒီးယား၊ မလေးရှားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံတို့၏ ပညာရေးဆိုင်ရာ အချက်အလက်များမှာ ၂၀၁၈ ခုနှစ်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ လာအိုနိုင်ငံအတွက် အချက်အလက်များမှာ ၂၀၁၄ ခုနှစ်အတွက် ဖြစ်ပြီး၊ ထိုင်းနိုင်ငံအတွက်မှာ ၂၀၁၃ ခုနှစ်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။ စစ်တပ်နှင့်ပတ်သက်သည့် အချက်အလက်များမှာ လာအိုအတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ အချက်အလက်များဖြစ်ပြီး၊ ကျန်နိုင်ငံများအတွက် ၂၀၁၈ ခုနှစ်မှ အချက်အလက်များ ဖြစ်ပါသည်။ ကျန်းမာရေးနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များမှာ နိုင်ငံအားလုံးအတွက် ၂၀၁၃ ခုနှစ်မှ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် ကမ္ဘာ့ဘဏ်အချက်အလက်များသည် မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီမံကိန်းနှင့်ဘဏ္ဍာရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်သော ၂၀၁၇ ခုနှစ် နိုင်ငံသားဆိုင်ရာ ရသုံးမှန်းခြေငွေစာရင်းစာစောင်ပါအချက်အလက်များနှင့် အနည်းငယ် ကွဲလွဲပါသည်။

³⁷ Oxfam (2018). Table A.2 and A.3.

³⁸ UNESCO (2015) 'Incheon Declaration', UNESCO. Paragraph 14. unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000245656

- ³⁹ P. Minoletti (2019) 'Gender Budgeting', Asia Foundation. p.5. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/09/Myanmar_Gender-Budgeting_Eng.pdf
- ⁴⁰ Open Development Myanmar (2018) 'Budget', opendevelopmentmyanmar.net/topics/budget (last accessed 25 November 2019); see also R. Batcheler (2019) 'Where Top-Down Meets Bottom-Up: Planning and Budgeting in Myanmar', Asia Foundation. p.40. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2019/07/Where-Top-Down-Meets-Bottom-Up-Planning-and-Budgeting-in-Myanmar.pdf
- ⁴¹ JP. Minoletti and N. Sandi (2018) 'Key Economic Issues for Myanmar's Peace Negotiations', IGC. p.4. theigc.org/wp-content/uploads/2018/06/Minoletti-and-Sandi-2018-Final-report_v2.pdf
- ⁴² IR. Shotton, Z. W. Yee and K. P. Oo (2016) 'State and Region Financing, Planning and Budgeting in Myanmar: What are the Procedures and What are the Outcomes?', Renaissance Institute and Asia Foundation. p.ii-iii. asiafoundation.org/wp-content/uploads/2017/02/State-and-Region-Financing-Budgeting-and-Planning-in-Myanmar_ENG-version.pdf.
- ⁴³ R. Batcheler (2019). p.8, p.15-16 and p.55.
- ⁴⁴ Ibid. p.55.
- ⁴⁵ Shotton, Yee and Oo (2016). 48.
- ⁴⁶ Ibid. p.55.
- ⁴⁷ Oxfam (2019) 'Fair Tax Monitor: Myanmar National Tax Assessment', Oxfam. (internal, unpublished).
- ⁴⁸). J. Bissinger (2019) 'Informal Payments and Contributions by Businesses in Myanmar', IGC. p.13.
- ⁴⁹ FDL (2019a) 'Myanmar Tax Update: New Tax Administration Law Enacted in Myanmar', DFDL. p.3. dfdl.com/resources/legal-and-tax-updates/myanmar-tax-update-significant-changes-under-the-new-tax-administration-law/
- ⁵⁰ Shortell, P. (2019) 'Losing Luster: Addressing Tax Evasion in Myanmar's Jade and Gemstone Industry', Natural Resource Governance Institute resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/losing-luster-addressing-myanmar-tax-evasion.pdf
- ⁵¹ J. Bissinger (2019). p.15.
- ⁵² PwC (2019) 'Myanmar: Corporate – Tax Credits and Incentives'. taxsummaries.pwc.com/ID/Myanmar-Corporate-Tax-credits-and-incentives (last accessed 25 November 2019).
- ⁵³ VDB Loi (2019). p.20; see also: DICA 'Special Economic Zones', dica.gov.mm/en/special-economic-zones (last accessed 25 November 2019).
- ⁵⁴ Open Development Myanmar (2019), 'Special Economic Zones', opendevelopmentmyanmar.net/topics/special-economic-zones/ (last accessed 25 November 2019).
- ⁵⁵ ActionAid, CBI, Christian Aid and Oxfam (2018) 'Tax Incentives in the Global South', ActionAid, CBI, Christian Aid and Oxfam. actionaid.org.uk/sites/default/files/publications/tax_incentives_in_the_global_south.pdf
- ⁵⁶ World Bank Group (2017). p.102.

⁵⁷ International Monetary Fund (2020), pg 42.

⁵⁸ DFDL (2019b) 'Myanmar Tax Update: Myanmar Introduces a Tax Amnesty and Other Significant Changes Under The 2019 Union Tax Law', [dfd.com/resources/legal-and-tax-updates/myanmar-tax-update-myanmar-introduces-a-tax-amnesty-and-other-significant-changes-under-the-2019-union-tax-law/](https://www.dfdl.com/resources/legal-and-tax-updates/myanmar-tax-update-myanmar-introduces-a-tax-amnesty-and-other-significant-changes-under-the-2019-union-tax-law/) (last accessed 25 November 2019).

⁵⁹ T. Chau (2019) 'Myanmar Looks to Legalize its Informal Economy', Asia Times, 9 October. [asiatimes.com/2019/10/article/myanmar-looks-to-legalize-its-informal-economy/](https://www.asiatimes.com/2019/10/article/myanmar-looks-to-legalize-its-informal-economy/)

⁶⁰ For more information on tax morale, see OECD (2019) 'Tax Morale: What Drives People and Businesses to Pay Tax?', Oxfam. <https://www.oecd.org/tax/tax-morale-f3d8ea10-en.htm>

⁶¹ Ibid.

⁶² Chau (2019).

⁶³ Lwin, N. (2019) 'Tracking the Myanmar Govt's Income Sources and Spending', The Irrawaddy, 22 October. <https://www.irrawaddy.com/opinion/analysis/tracking-myanmar-govts-income-sources-spending.html>

⁶⁴ A. Bauer, A. Hein, K. S. Htay, M. Hamilton and P. Shortell (2018) 'State-Owned Economic Enterprise Reform in Myanmar: The Case of Natural Resource Enterprises', Natural Resource Governance Institute and Renaissance Institute. p.4. [resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/state-owned-economic-enterprise-reform-in-myanmar_0.pdf](https://www.resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/state-owned-economic-enterprise-reform-in-myanmar_0.pdf)

⁶⁵ Natural Resource Governance Institute (2019) 'Myanmar Ends Opaque Banking of Proceeds from State Enterprises', Natural Resource Governance Institute. [resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/myanmar_ends_opaque_banking_of_proceeds_from_state_enterprises.pdf](https://www.resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/myanmar_ends_opaque_banking_of_proceeds_from_state_enterprises.pdf)

⁶⁶ A. Bauer, A. Hein, K. S. Htay, M. Hamilton and P. Shortell (2018). p.3.

⁶⁷ Internal Revenue Department, 'Tax Reform'. [ird.gov.mm/en/page/29279](https://www.ird.gov.mm/en/page/29279) (last accessed 25 November 2019); see also Ministry of Planning and Finance (2018). Strategy 2.3.

⁶⁸ ရေနံနှင့်သဘာဝဓာတ်ငွေ့ကဏ္ဍတွင် စာချုပ်စာတမ်းများထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်းကို အားပေးသည့် ဆောင်ရွက်ချက်များအား ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပါသည်။ see: S. Sahla and H. Chay (2019) 'How and Why the Myanmar Government Should Publish Petroleum and Mining Contract', Natural Resource Governance Institute. [resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/how-and-why-the-myanmar-government-should-publish-petroleum-and-mining-contracts.pdf](https://www.resourcegovernance.org/sites/default/files/documents/how-and-why-the-myanmar-government-should-publish-petroleum-and-mining-contracts.pdf)

⁶⁹ J. Owen and H. M. Htun (2018). p.31.

⁷⁰ P. Minoletti and N. Sandi (2018). p.9-10.

⁷¹ J. Owen and H. M. Htun (2018). p.26.